

# DE SPINACHTIGEN (ARACHNIDA) VAN DE ONDERGRONDSE KALKSTEENGROEVEN IN ZUID-LIMBURG

door

L. VAN DER HAMMEN

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden

## ABSTRACT

A study is made of the Arachnid fauna of the subterranean limestone quarries in Southern Limburg, The Netherlands. About a hundred quarries have been investigated, and ten species of Opilionida, three species of Pseudoscorpionida and fifty-six species of Araneida are listed here. Among the species most frequently met with are: *Nesticus cellulanus* (Clerck), *Meta merianae* (Scopoli), *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge), *Tegenaria silvestris* L. Koch, *Meta menardi* (Latreille), *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert), *Amaurobius ferox* (Walckenaer) and *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (species arranged according to decreasing frequency).

In de jaren 1946 en 1949 tot en met 1952 werd door een aantal medewerkers van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, waaronder schrijver dezes, een faunistische inventarisatie uitgevoerd van de ondergrondse kalksteengroeven in Zuid-Limburg. Bij deze inventarisatie werd gebruik gemaakt van lijsten en overzichtskaarten van de groeven en hun nummers, zoals die later gepubliceerd werden door L. Bels (1952); in die tijd werd over deze zaken ook enkele malen gecorrespondeerd met P. J. Bels, vooral wanneer zich problemen voordeden met betrekking tot de juiste ligging van de groeven en de nummering. Tien jaar na de afsluiting van onze inventarisatie verscheen het standaard rapport over de ondergrondse groeven van de hand van Van Wijngaarden (1962), later gevolgd door diens wetenschappelijke mededeling over De Ondergrondse Kalkgroeven van Zuid-Limburg (Van Wijngaarden, 1967). In het onderhavige artikel zijn de namen van de groeven aangepast aan laatstgenoemde mededeling.

Over de spinachtigen van de groeven verschenen twee publicaties van mijn hand, waarin het tot medio 1950 verzamelde materiaal werd behandeld (Van der Hammen, 1947, 1950). Vrijwel het gehele materiaal van de hooiwagens werd onder mijn leiding bewerkt door Spoek, en opgenomen in diens monografie van de Nederlandse Opilionida (Spoek, 1963). Een gedeelte van de bastaardschorpioenen werd genoemd in mijn bijdrage tot de kennis van de Nederlandse Pseudoscorpionida (Van der Hammen, 1969). De spinnen,

verzameld in de periode medio 1950 tot en met 1952 bleven echter onbewerkt. In het onderhavige artikel wordt nu een volledig overzicht gegeven van alle spinachtigen (met uitzondering van de mijten) die in de totale periode van onderzoek door ons werden verzameld; daarbij zijn de reeds eerder gepubliceerde gegevens opnieuw vermeld, en zo nodig gecorrigeerd. In totaal werden door ons in de groeven tien soorten hooiwagens, drie soorten bastaardschorpioenen en 56 soorten spinnen verzameld. In een vroegere publicatie (Van der Hammen, 1950: 108, 113) vermeldde ik twee soorten mijten uit de groeven: *Cyrtolaelaps mucronatus* G. et R. Canestrini en *Oribella pectinata* (Michael). Er leven in de groeven echter veel meer mijten, waaronder diverse parasieten van vleermuizen, en de talrijke soorten die geassocieerd zijn met champignonkwekerijen; deze worden hier echter niet genoemd.

Spinachtigen werden door ons verzameld in 96 ondergrondse kalksteengroeven en, in aansluiting daarop, in drie vergelijkbare ondergrondse gangen of gangcomplexen in Zuid-Limburg (de vestingwerken van Maastricht, een schuilkelder bij Mechelen, en een oude mijngang bij Cottessen). Een groter aantal groeven werd door ons onderzocht, maar niet in alle groeven werden spinachtigen aangetroffen (Van Wijngaarden noemt in totaal 179 groeven, waaronder verscheidene die verdwenen zijn). In afwijking van het overzicht van Van Wijngaarden heb ik enkele gangenstelsels, die vroeger deel uitmaakten van het Noordelijk en het Zuidelijk stelsel van de Sint Pietersberg, afzonderlijk behandeld omdat de verbinding met die stelsels sinds lang verloren is gegaan. Een aantal kleine groeven in de Sint Pietersberg (achter huizen aan de Mergelweg te Maastricht), die door ons werden onderzocht, komen niet in de lijsten van Van Wijngaarden voor. In ons onderzoek hebben wij ook enkele groeven van het aangrenzende Belgische gebied betrokken; deze groeven worden wel door Bels (1952), maar niet door Van Wijngaarden (1962, 1967) genoemd. Ik heb de gebruikelijke, hoewel zeer chaotische, nummering gevolgd zoals die werd ingevoerd en gepubliceerd door Bels (1952). Van Wijngaarden (1967) heeft deze nummering verbeterd door uitsluitend de groeven en niet alle afzonderlijke ingangen te nummeren. Ter bevordering van de overzichtelijkheid worden deze nummers hier voorafgegaan door de Romeinse cijfers I-VIII, die betrekking hebben op de acht deelgebieden waarover de Zuidlimburgse groeven zijn verspreid.

In het onderhavige artikel wordt, achtereenvolgens, een systematisch overzicht gegeven van de verschillende groepen van spinachtigen, een overzicht van de groeven met hun fauna, en een aantal algemene conclusies (frequentie van de verschillende spinachtigen, soortenrijkdom van de groeven, analyse van de fauna). In de overzichten zijn de hooiwagens gerangschikt en benoemd volgens Martens (1978), de bastaardschorpioenen volgens Van der Hammen

(1969) en de spinnen volgens Van Helsdingen (1980). Algemene gegevens over oecologie en verspreiding zijn ontleend aan Bristowe (1939), Van der Hammen (1950, 1969), Locket & Millidge (1951, 1953), Locket, Millidge & Merrett (1974), Martens (1978), Spoek (1963) en Wolf (1934-1938). In de bio-speleologie gebruikt men wel de oecologische termen troglobiont, troglofiel, trogloxeen en toevallige gast. Troglobionten, d.w.z. organismen die uitsluitend in grotten leven, komen in de Nederlandse groeven niet voor. Troglofielen zijn organismen die aangetrokken worden door het milieu van grotten en groeven, zich daar kunnen voortplanten, maar ook buiten dat milieu voorkomen. Trogloxenen worden weliswaar aangetrokken door het ondergrondse milieu, maar kunnen zich daar niet voortplanten; omdat ze wel regelmatig daar worden aangetroffen, moet men hen onderscheiden van toevallige gasten. Het staat niet in alle gevallen vast tot welke categorie een soort behoort.

#### SYSTEMATISCH OVERZICHT VAN DE SPINACHTIGEN

##### OPILIONIDA

##### ***Nemastoma bimaculatum* (Fabricius)**

*Nemastoma lugubre* (p.p.); Spoek, 1963: 15.

Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 1 ♀.

*Nemastoma bimaculatum* (Fabricius) en *Nemastoma lugubre* (Müller) zijn nauwverwante, overwegend vicariërende, soorten die uitsluitend op grond van de morfologie van de mannetjes met zekerheid van elkaar te onderscheiden zijn (zij worden pas sinds kort als afzonderlijke soorten beschouwd). Het verspreidingsgebied van *N. bimaculatum* omvat o.a. Frankrijk en de Britse eilanden, dat van *N. lugubre* omvat o.a. Midden-Europa, Skandinavië, de Benelux landen en Oost Frankrijk. De verspreidingsgebieden overlappen elkaar links van de Rijn, in West-Duitsland, België en Nederland. Spoek (1963) vermeldde voor Nederland nog slechts *N. lugubre* (*N. bimaculatum* werd in die tijd nog niet als afzonderlijke soort beschouwd). In het Ravensbosch bij Houthem komen echter zowel *N. lugubre* en *N. bimaculatum* voor (materiaal van beide soorten werd verzameld in het Ravensbosch op 9 augustus 1946). Het ♀ verzameld in Ravensboschgroeve 1 vertoont de microsculptuur van *N. bimaculatum* en wordt hier, onder voorbehoud, onder deze naam vermeld.

*N. bimaculatum* wordt vooral aangetroffen in bossen met hoge bodemvochtigheid. De soort is, als *N. lugubre*, vermeld uit een grot in Frankrijk.

**Nemastoma lugubre** (Müller)

*Nemastoma lugubre* (p.p.): Spoek, 1963: 15.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 19 september 1949. — 3 ♂.

*N. lugubre* is een hygrofiele bodembewoner die in Nederland algemeen is. De soort werd slechts in één (ondiepe) Zuidlimburgse groeve gevonden; zij is ook uit een grot in Midden-Europa vermeld.

**Paranemastoma quadripunctatum** (Perty)

*Nemastoma quadripunctatum*; Van der Hammen, 1947: 479-480; 1950: 113. Spoek, 1963: 12-14. Jeekel, 1978: 68.

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 7 ♂, 10 ♀.

Groeven de Kleine en de Grote Dolekamer (III-54, 53), 11 januari 1951. — 2 ♂, 6 ♀.

Kleinheidegroeve (IV-131), 12 november 1951. — 1 ♂, 6 ♀.

Lemmekenskoel (V-142), 11 december 1952. — 1 ♂.

Vallenberggroeve (V-57), 18 september 1950. — 1 ♂.

Gewandgroeve 2 (V-121), 18 april 1951. — 2 ♀.

St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. — 7 ♂, 2 ♀.

Scheuldergroeven 1 en 2 (V-59, 61), 19 april 1951. — 4 ♂, 4 ♀.

Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 4 ♂, 3 ♀.

Barakkgroeve (VII-83), 13 november 1951. — 3 ♂, 2 ♀.

Groeve Schenk (VII-163), 6 augustus 1946. — 1 ♂.

Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 46 ♂, 35 ♀; winter 1965. — talrijk (Jeekel, 1978); winter 1968. — 455 ex. (Jeekel, 1978).

Ravensboschgroeve 3 (VIII-169), 11 november 1951. — 4 ♂, 1 ♀.

*P. quadripunctatum* is een Middeneuropese soort die een voorkeur heeft voor bossen met vochtige bodem. De soort is in Nederland alleen gevonden in Zuid-Limburg en bij Winterswijk; zij werd in dertien groeven, soms zeer talrijk, aangetroffen. De soort is vermeld uit verscheidene buitenlandse grotten, waaronder Belgische, en moet als troglofiel worden beschouwd; volgens Martens (1978: 121) wordt zij vaak in mijngangen en grotten gevonden.

**Mitostoma chrysomelas** (Hermann)

*Nemastoma saxonica*; Van der Hammen, 1947: 477-479; 1950: 112-113.

*Mitostoma chrysomelas chrysomelas*; Spoek, 1963: 18-21.

Cannerberggroeve (I-30), 21 september 1950. — 1 ♂, 1 ♀.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 19 september 1949. — 1 ♂, 1 ♀.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 12 september 1950. — 1 ♂.

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 3 ♂, 1 ♀.

Leeraarsgroeve (VII-91), 8 augustus 1946. — 1 ♀.

*M. chrysomelas* is een Europese soort die in uiteenlopende biotopen gevon-

den wordt; zij is in Nederland niet algemeen, en is slechts uit vijf groeven bekend. De soort is ook vermeld uit enkele buitenlandse grotten, waaronder verscheidene Belgische.

### **Trogulus tricarinatus** (Linnaeus)

*Trogulus tricarinatus*; Spoek, 1963: 7-8.

Groeve Oly (VII-93), 21 september 1950. — 1 ♂.

*T. tricarinatus* is een Europese soort die bij voorkeur leeft in bossen op kalkhoudende bodem. Zij is in Nederland beperkt tot Zuid-Limburg, en werd daar slechts éénmaal in een groeve gevonden; zij is ook in een andere Europese grot aangetroffen. Heselhaus (1913: 224) vermeldt de soort (ten onrechte als *Metopoctea melanotarsus*) uit een molsnest bij Sittard.

### **Opilio saxatilis** C. L. Koch

*Opilio parietinus*; Van der Hammen, 1947: 480; 1950: 113.

*Opilio saxatilis*; Spoek, 1963, 35-38.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 19 september 1949. — 3 ♂.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 11 augustus 1946. — 1 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 21 september 1949. — 1 ♂.

*O. saxatilis* is een Europese soort (vroeger verward met *O. parietinus* (Degeer)) die in droog en open terrein leeft. Zij is in Nederland vooral bekend uit de duinstreek en Zuid-Limburg. De soort werd slechts in drie Zuidlimburgse groeven aangetroffen, en moet als een toevallige gast worden beschouwd.

### **Lophopilio palpinalis** (Herbst)

*Odiellus palpinalis*; Spoek, 1963: 48-50.

Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 1 ♀.

*L. palpinalis* is een Europese soort die vooral in bossen gevonden wordt. De soort is in Nederland van weinig vindplaatsen bekend, maar is lokaal algemeen (bv. in de duinstreek). Zij is slechts in één Zuidlimburgse groeve gevonden.

### **Homalenotus quadridentatus** (Cuvier)

*Homalenotus quadridentatus*; Spoek, 1963: 60-62.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 19 september 1949. — 1 juv.

Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 ♂.

*H. quadridentatus* is een Westeuropese soort die in Nederland alleen gevonden is in Zuid-Limburg, en daar zowel in bossen als in graslanden voorkomt. De soort werd slechts in twee Zuidlimburgse groeven aangetroffen.

### **Leiobunum rotundum (Latreille)**

*Leiobunum rotundum*; Van der Hammen, 1950: 113.

*Leiobunum rotundum*; Spoek, 1963: 62-65.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27). — 1 ♂, 1 ♀.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 21 september 1949. — 1 ♂.

Sint Pietersberg, Zuidelijk stelsel (II-19), 20 september 1949. — 1 ♂.

Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 juv.

Leeraarsgroeve (VII-91), 21 september 1950. — 1 ♀.

*L. rotundum* is een Westeuropese soort die vooral in parkachtige landschappen voorkomt. De soort is in Nederland zeer algemeen, maar werd slechts enkele malen in een Zuidlimburgse groeve aangetroffen; zij is ook bekend uit grotten in andere Europese landen, waaronder België.

### **Leiobunum blackwalli Meade**

*Leiobunum blackwalli*; Spoek, 1963: 65-66.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 17 september 1949. — 1 ♀.

Groeve Aan de Heide (V-165), 18 september 1950. — 1 ♂.

*L. blackwalli* is een Westeuropese soort die in Nederland tamelijk algemeen is, en zowel in bossen als in open terreinen gevonden wordt. De soort werd slechts tweemaal in een Zuidlimburgse groeve aangetroffen, en is ook vermeld uit Duitse grotten.

## PSEUDOSCORPIONIDA

### **Chthonius (Chthonius) ischnocheles (Hermann)**

*Chthonius (Chthonius) ischnocheles*; Van der Hammen, 1969: 16-17.

Cannerberggroeve, ingang (I-30), 17 oktober 1950. — 1 ex.

Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 ex.

*C. ischnocheles* komt voor in grote delen van Europa en Noord-Amerika. De soort wordt bij ons o.a. in bossen gevonden (in strooisel, onder stenen, etc.); zij werd in Zuid-Limburg in twee groeven aangetroffen, en is ook bekend uit andere Europese grotten (waaronder verscheidene Belgische).

**Neobisium (Neobisium) simile (L. Koch)**

*Neobisium (Neobisium) simile*; Van der Hammen, 1969: 17-18.

Groeve Oly (VII-93), 21 september 1951. — 1 ex.

Deze Middeneuropese soort bereikt in Zuid-Limburg de noordwestelijke grens van zijn verspreidingsgebied. Zij wordt gevonden in bossen (in strooisel en mos), en is slechts bekend uit één Zuidlimburgse groeve. De soort is ook vermeld uit enkele andere Europese grotten (waaronder Belgische).

**Neobisium (Neobisium) carcinoides (Hermann)**

*Neobisium (Neobisium) carcinoides*; Van der Hammen, 1969: 18-19.

Cannerberggroeve, ingang (I-30), 17 oktober 1950. — 1 ex.

Sint Pietersberg, kleine kelder Oosthelling (II-19b), 19 oktober 1950. — 2 ex.

*N. carcinoides* komt voor in bijna geheel Europa en in Noord-Afrika; zij is in Nederland algemeen in strooisel en mos in bossen, en wordt ook wel in open terreinen gevonden. De soort werd tweemaal in een Zuidlimburgse groeve aangetroffen, en is ook bekend uit andere Europese grotten (waaronder Belgische).

## ARANEIDA

**Amaurobius ferox (Walckenaer)**

*Amaurobius ferox*; Van der Hammen, 1950: 110.

Kleine groeve aan de lindelaan van kasteel Neercanne (I-29a), 17 oktober 1950. — 1 ♀, 1 juv.

Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 2 juv.; 16-19 september 1949. — 1 juv.; 20 maart 1950.

— 1 ♂; 21 april 1950. — 1 juv.; 9 januari 1951. — 1 ♂; 7 mei 1951. — 1 ♂, 1 juv.

Kelder kasteel Neercanne (I-30a), 22 september 1949. — 1 juv.

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 ♂, 3 ♀, 4 juv.

Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 4 juv.

Sint Pietersberg, groeve De Kluis, bij Slavante (II-13a), 20 mei 1950. — 1 ♀, 1 juv.

Sint Pietersberg, kleine kelder Oosthelling (II-19b), 20 mei 1950. — 4 juv.; 12 september 1950. — 1 juv.

Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 juv.; 10 november 1951. — 1 ♀.

Keerderberggroeve-midden (III-47), 13 september 1950. — 1 ♂, 3 ♀, 10 juv.

Keerderberggroeve-noord (III-48), 7 april 1950. — 1 ♂; 13 september 1950. — 2 juv.

Scharnderberggroeve (III-105), 10 januari 1951. — 1 ♂.

Strooberggroeve (IV-31), 24 augustus 1950. — 3 juv.

Schoorberggroeve 2 (IV-126a), 19 september 1950. — 1 ♂.

Valkenburggroeve (VI-68), 28 december 1949. — 1 juv.

Fluwelengroeve (VI-63), 28 december 1949. — 1 ♂, 1 juv.

Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 1 ♂, 2 ♀, 3 juv.

*A. ferox* komt voor in Europa en Noord-Amerika, en leeft in kelders, muurspleten e.d. De troglodiefie soort is in verscheidene Europese landen (waaronder België) in grotten aangetroffen. In Zuid-Limburg werd de soort in zestien groeven verzameld.

#### **Amaurobius similis (Blackwall)**

*Amaurobius similis*; Van der Hammen, 1950: 110.

Kleine groeven aan de lindelaan en in het bos van kasteel Neercanne (I-29a), 19 juli 1950. — 1 juv.; 17 oktober 1950. — 1 ♂, 2 ♀.

Cannerberggroeve (I-30), 22 april 1950. — 2 ♀.

Sint Pietersberg, kleine kelder achter Mergelweg 79 (II-1d), 10 januari 1951. — 1 ♀, 2 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 22 september 1950. — 1 juv.

Keerderberggroeve-zuid (III-46), 7 april 1950. — 1 ♂.

Keerderberggroeve-midden (III-47), 6 april 1950. — 1 juv.

Wilhelminagroeve (VI-146), 17 oktober 1952. — 1 juv.

Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-84, 87), 9 november 1951. — 1 juv.

*A. similis* komt voor in West-Europa, en leeft in muurspleten, onder schors en stenen, etc. De soort wordt vermeld uit grotten in Duitsland en België; in Zuid-Limburg werd zij in acht groeven verzameld (de soort komt minder vaak in de ondergrondse kalksteengroeven voor dan *A. ferox*).

#### **Pholcus phalangioides (Fuesslin)**

*Pholcus phalangioides*; Van der Hammen, 1950: 110.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 juv.

Ondergrondse vestingwerken van Maastricht, 11 januari 1951. — 4 ♀.

Deze kosmopolitische soort wordt in ons land aangetroffen in huizen, kassen e.d. Zij is uit verscheidene grotten in Europa en Noord-Afrika vermeld, maar werd in Zuid-Limburg slechts bij uitzondering in een ondergrondse groeve of gang verzameld.

#### **Agroeca brunnea (Blackwall)**

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♀.

Deze palaearktische soort wordt in ons land in bossen gevonden, en is niet uit grotten vermeld. Het exemplaar uit de (ondiepe) Savelsberggroeve moet beschouwd worden als een toevallige gast.



**Clubiona terrestris** Westring

*Clubiona terrestris*; Van der Hammen, 1950: 110.

Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 1 ♀.

Deze Europese soort komt in Nederland algemeen voor op bomen en struiken, onder stenen en schors, etc. Het voorkomen in een ondergrondse groeve moet als toevallig worden beschouwd.

**Anyphaena accentuata** (Walckenaer)

Ravensboschgroeve 2 (VIII-159), 11 november 1951. — 1 juv.

*A. accentuata* is een palaearktische soort die in Nederland algemeen voorkomt op bomen en struiken. De vondst in een groeve moet als toevallig worden beschouwd.

**Oxyptila praticola** (C. L. Koch)

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 17 augustus 1949. — 1 ♀.

Wijngaardsberggroeve (III-49), 20 oktober 1950. — 1 ♀.

*O. praticola* is een palaearktische soort die in Nederland o.a. gevonden wordt in ondergroei en strooisel. Het voorkomen in ondergrondse kalksteengroeven moet als min of meer toevallig worden beschouwd, hoewel Heselhaus (1915: 273) de soort ook in een molsnest bij Valkenburg aantrof.

**Philodromus aureolus** (Clerck)

Muizenberggroeve (I-99), 21 juli 1950. — 1 juv.

Het onvolwassen exemplaar, hierboven vermeld, behoort mogelijk tot *P. aureolus*, een soort die in Nederland algemeen voorkomt op bomen en struiken. Het voorkomen in een groeve moet als toevallig worden beschouwd.

**Philodromus cespitum** (Walckenaer)

Cannerberggroeve (I-30), 10-14 september 1949. — 1 ♀, 1 juv.

Deze palaearktische soort wordt gevonden op bomen en struiken e.d., maar is minder algemeen dan *P. aureolus*. Het voorkomen in een ondergrondse kalksteengroeve moet als toevallig worden beschouwd.

**Xysticus kochi** Thorell

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 ♂.

*X. kochi* is een palaearktische soort die gevonden wordt op struiken en in ondergroei. Het voorkomen in een groeve moet als toevallig worden beschouwd.

**Pardosa amentata** (Clerck)

*Lycosa amentata*; Van der Hammen, 1950: 112.

Cannerberggroeve (I-30), 30 december 1949. — 1 juv.

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 4 ♂.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 3 juv.

Savelsberggroeve (III-114), 13 september 1950. — 2 juv.; 27 september 1951. — 1 juv.

Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 juv.

Kleinberggroeve-zuid (III-110), 25 september 1951. — 2 juv.

Groeve Aan de Heide (V-165), 18 september 1950. — 3 juv.

Ravengroeve (VII-92), 21 september 1950. — 1 juv.

*P. amentata* komt in Nederland algemeen voor in niet te droge terreinen. De onvolwassen exemplaren van deze soort zijn niet met zekerheid te determineren. Het bovengenoemde materiaal werd verzameld in acht groeven; *P. amentata* moet als een troglaxene soort beschouwd worden.

**Trochosa terricola** Thorell

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 ♂.

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♂.

Keerderberggroeve-noord (III-48), 13 september 1950. — 1 juv.

Gasthuisdelgroeve 4 (IV-36), 20 juli 1950. — 1 juv.

Bonsdalgroeve (VII-89), 21 september 1950. — 1 ♀.

Deze palaearktische soort komt in Nederland algemeen voor, vooral in niet te droge, beboste terreinen. *T. terricola* is een troglaxene soort; zij werd in vijf groeven verzameld.

**Pisaura mirabilis** (Clerck)

Cannerberggroeve (I-30), 10-14 september 1949. — 1 juv.

Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 juv.

Deze palaearktische soort is in Nederland algemeen; zij wordt gevonden in lang gras, heide, aan wegkanten, etc. Het voorkomen in twee groeven moet als toevallig worden beschouwd.

**Cicurina cicur** (Fabricius)

*Cicurina cicur*; Van der Hammen, 1950: 112.

Sint Pietersberg, Champignonkwekerij bij Grande Entrée (II-1a), 22 mei 1950. — 1 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 1 ♀.

Groeve het Houbensbergske 1 (IV-151), 20 april 1951. — 1 ♂.

Fluwelengroeve (VI-63), 28 december 1949. — 1 ♂.

Deze Middeneuropese soort is in Nederland zeldzaam. Zij wordt gevonden op donkere plaatsen, onder stenen, etc. Zij is uit verscheidene Europese (waaronder Belgische) grotten bekend. De soort is trogliefiel, en werd in Zuid-Limburg in vier groeven verzameld.

**Coelotes terrestris** (Wider)

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♀, 1 juv.

Deze Middeneuropese soort wordt gevonden in mos en strooisel, en onder stenen. In Zuid-Limburg werd zij slechts in één groeve aangetroffen; zij is ook uit een groeve in Belgisch Limburg vermeld.

**Histopona torpida** (C. L. Koch)

St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. — 2 ♂, 2 ♀.

Scheuldergroeve 2 (V-61), 19 april 1951. — 1 ♂.

*H. torpida* komt voor in Midden-Europa, Noord-Italië en de Pyreneeën. Zij wordt gevonden onder stenen, en in mos en strooisel in bossen; in Nederland is zij zeldzaam. De trogliefiele soort wordt vermeld uit grotten in Duitsland en België (waaronder een groeve in Belgisch Limburg); zij werd slechts in twee Zuidlimburgse groeven verzameld.

**Tegenaria agrestis** (Walckenaer)

*Tegenaria agrestis*; Van der Hammen, 1950: 112.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-18), 21 september 1949. — 1 ♂.

Deze soort komt voor in Midden- en Zuid-Europa, en wordt o.a. gevonden aan wegkanten en muren. Zij is vermeld uit een grot in Italië, en werd in Zuid-Limburg slechts in één groeve verzameld.

**Tegenaria atrica** C. L. Koch

*Tegenaria atrica*; Van der Hammen, 1950: 112.

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 juv.

Mosterdberggroeve-zuid (III-108), 25 september 1951. — 1 juv.

Keerderberggroeve-zuid (III-46), 7 april 1950. — 1 ♀

Oude mijngang bij Cottessen, 18 september 1950. — 2 ♀; 18 april 1951. — 1 ♀.

*T. atrica*, een Europese soort, is in ons land algemeen; zij wordt gevonden in huizen, kelders, schuren, tussen boomwortels, onder stenen, etc. Zij is uit grotten in verscheidene Europese landen (waaronder België) vermeld; de soort werd in Zuid-Limburg slechts in vier groeven verzameld.

**Tegenaria domestica** (Clerck)

*Tegenaria derhami*; Van der Hammen, 1950: 112.

Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 3 ♂, 5 ♀, 8 juv.; 10-14 juli 1949. — 2 ♀; 16-19 september 1949. — 1 ♂, 6 juv.; 30 december 1949. — 1 ♀; 20 maart 1950. — 1 ♂, 2 ♀, 1 juv.; 21-25 april 1950. — 2 ♂, 4 ♀, 4 juv.

Sint Pietersberg, kleine kelder achter Mergelweg 73 (II-1c), 10 januari 1951. — 1 ♀.

Sint Pietersberg, kleine kelder achter Mergelweg 79 (II-1d), 10 januari 1951. — 2 ♀.

Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 24 mei 1950. — 1 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 ♀.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 24 april 1950. — 1 juv.

Keerderberggroeve-zuid (III-46), 7 april 1950. — 1 ♂.

Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 1 ♀.

*T. domestica* is bijna kosmopolitisch; de soort komt in ons land algemeen voor in huizen, schuren, kelders, etc. Zij is bekend uit grotten in Europa en Noord-Amerika, en werd in Zuid-Limburg in acht groeven verzameld.

**Tegenaria ferruginea** (Panzer)

Cannerberggroeve (I-30), 22-25 april 1950. — 2 ♀.

Sint Pietersberg, groeve De Kluis, bij Slavante (II-13a), 20 mei 1950. — 1 ♀.

Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 ♀.

Wilhelminagroeve (VI-146), 17 oktober 1952. — 1 ♂.

Deze Europese soort wordt in Nederland plaatselijk gevonden in huizen, schuren en stallen. Zij is o.a. bekend uit een grot in Duitsland, en werd in Zuid-Limburg in vier groeven verzameld.

**Tegenaria pagana** C. L. Koch

*Tegenaria pagana*; Van der Hammen, 1950: 112.

Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 4 ♂, 33 ♀, 10 juv.; 10-14 juli 1949. — 18 ♀, 13 juv.; 16-19 september 1949. — 2 ♂, 17 ♀, 40 juv.; 30 december 1949. — 9 ♂, 6 ♀, 9 juv.; 20 maart 1950. — 5 ♂, 10 ♀, 6 juv.; 21-25 april 1950. — 9 ♂, 2 ♀, 44 juv.; 19 augustus 1950. — 1 ♀; 12-13 september 1950. — 3 juv.; 7 mei 1951. — 1 ♀, 1 juv.  
 Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 22 april 1950. — 1 juv.  
 Scharnderberggroeve (III-105), 30 december 1949. — 1 juv.  
 Ondergrondse vestingwerken van Maastricht, 11 januari 1951. — 1 ♀.

*T. pagana* is een soort uit Midden- en Zuid-Europa, en Noord-Afrika, die in ons land slechts van enkele plaatsen bekend is. Zij wordt gevonden in huizen en, elders, ook wel in rots- en muurspleten e.d. De soort is ook bekend uit Europese en Noordafrikaanse grotten, en werd in Zuid-Limburg in drie groeven en in een ander gangenstelsel aangetroffen. De Cannerberggroeve, waar 243 exemplaren verzameld werden, vormt een zeer rijke vindplaats van deze zeldzame troglodiefie soort.

### ***Tegenaria silvestris* L. Koch**

*Tegenaria silvestris*; Van der Hammen, 1950: 112.

Sint Pietersberg, gangen bij de westelijke ingang van de tunnel (II-1b), 25 mei 1950. — 1 juv.  
 Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 ♂; 22 september 1950. — 1 juv.  
 Sint Pietersberg, groeven kasteel Caestert (II-22), 25 augustus 1950. — 1 ♀, 1 juv.  
 Lebensboschgroeve (III-115), 21 mei 1950. — 1 ♀, 2 juv.  
 Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 2 ♂.  
 Groeve de Grote Dolekamer (III-53), 23 augustus 1950. — 1 juv.  
 Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 juv.  
 Hotsboomgroeve (III-111), 27 september 1951. — 1 ♀.  
 Mosterdberggroeve-zuid (III-108), 25 september 1951. — 1 ♀.  
 Mosterdberggroeve-noord (III-108a), 25 september 1951. — 1 ♀.  
 Heerderberggroeve (III-45), 30 december 1949. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Scharnderberggroeve (III-105), 7 april 1950. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Gasthuisdelgroeve 2 (IV-38), 10 mei 1951. — 1 ♀.  
 Bemelerboschgroeve 1 (IV-39a), 15 oktober 1952. — 1 ♀.  
 Schoorberggroeve 2 (IV-126a), 19 september 1950. — 3 ♂, 4 ♀.  
 Pinweggroeve (IV-125), 19 september 1950. — 1 ♂.  
 St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. — 1 ♀.  
 Scheuldergroeve 2 (V-61), 19 april 1951. — 4 ♀.  
 Wilhelminagroeve (VI-146), 17 oktober 1952. — 1 ♂.  
 Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-87, 84), 9 november 1951. — 2 ♀.  
 Geulhemergroeve (VII-87), 9 november 1951. — 1 ♀.  
 Bonsdalgroeve (VII-89), 21 september 1950. — 1 ♀.  
 Groeve Oly (VII-93), 21 september 1950. — 1 ♂.  
 Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 2 ♀.

*T. silvestris* is een soort uit Midden- en Zuid-Europa, die in Nederland zeldzaam is. Zij wordt gevonden onder stenen en boomschors, vooral in bossen, en is vermeld uit grotten in verscheidene Europese landen (waaronder

België). De soort werd door ons in 22 Zuidlimburgse groeven en één Belgische verzameld.

#### ***Achaearanea tepidariorum* (C. L. Koch)**

Boschberggroeve (I-28), 21 mei 1950. — 1 juv.

Deze kosmopolitische soort wordt bij ons vooral gevonden in kassen, maar is ook bekend uit een kolenmijn. *A. tepidariorum* is, buiten ons land, vermeld uit een kolenmijn en een grot. De soort werd slechts eenmaal in een Zuidlimburgse groeve verzameld.

#### ***Enoplognatha ovata* (Clerck)**

*Theridion redimitum*; Van der Hammen, 1947: 480.

*Theridion ovatum*; Van der Hammen, 1950: 110.

Groeve Schenk (VII-163), 6 augustus 1946. — 1 juv.

Deze algemene soort, met een groot verspreidingsgebied, die vooral op kruiden en heesters voorkomt, is niet uit buitenlandse grotten vermeld. De vondst in een Zuidlimburgse groeve heeft betrekking op een toevallige gast.

#### ***Steatoda bipunctata* (Linnaeus)**

Cannerberggroeve (I-30), 22 april 1950. — 11 ♀, 2 juv.

*S. bipunctata* heeft een groot verspreidingsgebied, en wordt in Nederland vooral gevonden in huizen. De soort is vermeld uit een Hongaarse grot. In Zuid-Limburg werd zij slechts in één groeve aangetroffen.

#### ***Theridion melanurum* Hahn**

Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 1 ♀.

Deze soort, met een groot verspreidingsgebied, wordt gevonden in huizen en op bomen en struiken. Zij werd slechts eenmaal in een Zuidlimburgse groeve verzameld.

#### ***Nesticus cellulanus* (Clerck)**

*Nesticus cellulanus*; Van der Hammen, 1947: 480; 1950: 110.

Boschberggroeve (I-28), 21 mei 1950. — 5 ♂, 11 ♀, 15 juv.

- Kleine groeven aan de lindelaan en in het bos van kasteel Neercanne (I-29a), 19-24 mei 1950. — 10 ♀, 10 juv.; 17 oktober 1950. — 1 ♂, 7 ♀, 5 juv.
- Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 1 ♂, 6 ♀, 4 juv.; 10-14 juli 1949. — 1 ♀; 30 december 1949. — 2 ♀, 1 juv.; 22 maart 1950. — 1 juv.; 23-24 april 1950. — 1 ♀, 4 juv.; 21 mei 1950. — 1 ♀, 2 juv.; 19-25 augustus 1950. — 9 ♀, 15 juv.; 21-22 september 1950. — 6 ♂, 11 ♀, 47 juv.; 17-20 april 1951. — 3 ♀.
- Kelder kasteel Neercanne (I-30a), 22 september 1949. — 2 ♀, 3 juv.
- Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 ♂, 1 ♀.
- Grootberggroeve (I-157), 15 september 1950. — 14 ♀, 17 juv.
- Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 2 ♀.
- Sint Pietersberg, Wijngaardsgroeve (II-102), 17 september 1950. — 9 juv.
- Sint Pietersberg, Noordelijk stelsel (II-2), 22 september 1949. — 1 ♂, 18 ♀.
- Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 ♂, 5 ♀, 8 juv.; 22 april 1950. — 4 ♀.
- Sint Pietersberg, groeve De Kluis, bij Slavante (II-13a), 20 mei 1950. — 1 juv.
- Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 2 juv.; 20 oktober 1950. — 2 ♂, 3 ♀, 3 juv.
- Sint Pietersberg, kleine kelder Oosthelling (II-19b), 20 mei 1950. — 1 ♀, 3 juv.; 12 september 1950. — 3 ♀; 14 oktober 1952. — 1 juv.
- Sint Pietersberg, Douanegroeven (II-20), 22 april 1950. — 2 ♀, 2 juv.; 17 september 1950. — 1 ♂.
- Sint Pietersberg, groeven kasteel Caestert (II-22), 25 augustus 1950. — 1 ♀, 9 juv.
- Steinberggroeve (III-116), 21 mei 1950. — 1 ♀.
- Lebensboschgroeve (III-115), 21 mei 1950. — 2 ♂, 4 ♀, 4 juv.
- Savelsberggroeve (III-114), 13 september 1950. — 2 juv.; 27 september 1951. — 3 ♀, 6 juv.
- Groeve de Kleine Dolekamer (III-54), 21 mei 1950. — 3 juv.; 23 augustus 1950. — 1 ♂, 5 ♀, 14 juv.
- Groeve de Grote Dolekamer (III-53), 21 mei 1950. — 4 ♀, 6 juv.
- Groeven de Kleine en de Grote Dolekamer (III-54, 53), 11 januari 1951. — 1 ♂, 10 ♀, 10 juv.
- Trichterberggroeve (III-113), 23 augustus 1950. — 1 juv.
- Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 3 ♀, 4 juv.
- Groeve de Hel (III-112), 20 september 1950. — 2 juv.
- Hotsboomgroeve (III-111), 27 september 1951. — 1 ♂, 3 ♀.
- Kleinberggroeve-zuid (III-110), 10 mei 1951. — 1 juv.; 25 september 1951. — 1 juv.
- Kleinberggroeve-noord (III-109), 25 september 1951. — 1 juv.
- Mosterdberggroeve-zuid (III-108), 25 september 1951. — 1 ♀, 5 juv.
- Mosterdberggroeve-noord (III-108a), 25 september 1951. — 1 ♂, 1 ♀.
- Keerderberggroeve-zuid (III-46), 7 april 1950. — 5 ♀, 7 juv.
- Keerderberggroeve-midden (III-47), 7 april 1950. — 4 ♀, 6 juv.; 13 september 1950. — 2 ♀, 1 juv.
- Keerderberggroeve-noord (III-48), 13 september 1950. — 2 ♂, 6 ♀, 6 juv.
- Heerderberggroeve (III-45), 15 juli 1949. — 1 ♀.
- Nieuwe groeve St. Joseph (III-44), 7 april 1950. — 1 juv.
- Groeve achter St. Joseph (III-166), 7 april 1950. — 3 juv.
- Scharnderberggroeve (III-105), 10 januari 1951. — 2 ♀, 3 juv.
- Strooberggroeve (IV-31), 24 augustus 1950. — 10 ♀, 9 juv.
- Winkelberggroeve (IV-32), 20 juli 1950. — 11 ♀, 24 juv.; 24 augustus 1950. — 1 ♀, 11 juv.
- Cluysberggroeve (IV-33), 20 juli 1950. — 3 ♀, 9 juv.; 24 augustus 1950. — 1 juv.
- Gasthuisdelgroeve 4 (IV-36), 20 juli 1950. — 5 ♀, 5 juv.
- Gasthuisdelgroeve 3 (IV-37), 20 juli 1950. — 1 ♀, 2 juv.
- Gasthuisdelgroeve 2 (IV-38), 10 mei 1951. — 1 ♀, 5 juv.
- Gasthuisdelgroeve 1 (IV-117), 10 mei 1951. — 3 ♀, 3 juv.
- Bemelerboschgroeve 2 (IV-39b), 15 oktober 1952. — 5 ♂, 8 ♀, 6 juv.

- Mettenberggroeve 2 (IV-40a), 19 september 1950. — 9 ♂, 24 ♀, 42 juv.  
 Lemmekenskoel (V-142), 12 januari 1951. — 1 ♀, 2 juv.  
 Sibbergroeve (V-55), 11-12 november 1951. — 1 ♂, 7 ♀, 8 juv.  
 Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 2 ♀, 5 juv.  
 Groeve het Paulusbergske (V-139), 12 januari 1951. — 1 ♀, 1 juv.  
 Groeve het Kornelsbergske (V-56), 12 januari 1951. — 2 ♀, 3 juv.  
 Heiberggroeve (V-119), 11 januari 1951. — 1 juv.; 10 december 1952. — 1 ♀.  
 Vallenberggroeve (V-57), 18 september 1950. — 3 juv.  
 Gewandgroeve 2 (V-121), 18 april 1951. — 4 ♀, 17 juv.  
 St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. — 2 ♀, 4 juv.  
 Scheuldergroeve 2 (V-61), 19 april 1951. — 1 ♀, 1 juv.  
 Plenkertgroeve (VI-76), 17 oktober 1952. — 5 ♂, 12 ♀, 12 juv.  
 Valkenburgergroeve (VI-68), 17 oktober 1952. — 4 juv.  
 Fluwelengroeve (VI-63), 28 december 1949. — 2 ♂, 1 ♀.  
 Wilhelminagroeve (VI-146), 17 oktober 1952. — 1 juv.  
 Hoorensberggroeve (VI-62), 17 oktober 1952. — 4 ♂, 3 ♀, 3 juv.  
 Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 6 ♂, 11 ♀, 6 juv.  
 Barakengroeve (VII-83), 13 november 1951. — 6 ♀, 14 juv.  
 Koepelgroeve (VII-84), 9 november 1951. — 1 juv.  
 Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-84, 87), 9 november 1951. — 1 ♀.  
 Geulhemergroeve (VII-87), 9 november 1951. — 5 ♀, 10 juv.  
 Bonsdalgroeve (VII-89), 21 september 1950. — 11 ♀, 6 juv.  
 Curfsgroeve (VII-89c), 21 september 1950. — 7 ♂, 27 ♀, 44 juv.  
 Leeraarsgroeve (VII-91), 8 augustus 1946. — 24 juv.; 27 december 1949. — 2 juv.; 21 september 1950. — 4 ♂, 22 ♀, 31 juv.  
 Ravengroeve (VII-92), 27 december 1949. — 1 ♀; 21 september 1950. — 1 ♂, 5 ♀, 3 juv.  
 Kleine groeve oostelijk van de Ravengroeve (VII-92a), 21 september 1950. — 2 ♀.  
 Groeve Schenk, 6 augustus 1946. — 2 ♀, 21 september 1950. — 2 juv.  
 Groeve Oly (VII-93), 21 september 1950. — 1 ♂, 1 juv.  
 Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 2 ♂, 3 ♀, 6 juv.  
 Ondergrondse vestingwerken van Maastricht, 11 januari 1951. — 2 ♀.  
 Schuilkelder bij Mechelen, 18 augustus 1949. — 6 ♀.  
 Oude mijngang bij Cottessen, 18 september 1950. — 22 ♀, 14 juv.

Deze Europese soort wordt gevonden op vochtige, donkere plaatsen (in kelders, onder stenen, etc.). Zij is bekend uit grotten in vele Europese landen en werd door ons verzameld in 75 groeven en gangen. *N. cellulanus* is de algemeenste spin van de Zuidlimburgse groeven.

### ***Meta menardi* (Latreille)**

*Meta menardi*; Van der Hammen, 1950: 111.

- Sint Pietersberg, Van der Hammengroeve en kleine kelder Oosthelling (II-19b), 20 mei 1950. — 1 ♂; 12 september 1950. — 1 ♀, 8 juv.; 9 januari 1951. — 1 ♂, 1 ♀, 4 juv.; 25 september 1951. — 1 juv.  
 Sint Pietersberg, Douanegroeven (II-20), 22 april 1950. — 1 ♀, 1 juv.  
 Sint Pietersberg, groeven kasteel Caestert (II-22), 25 augustus 1950. — 11 juv.  
 Abri Schöne Grub (III-115b), 14 september 1950. — 1 ♀, 16 juv.  
 Steinberggroeve (III-116), 25 april 1950. — 1 ♀, 1 juv.  
 Lebensboschgroeve (III-115), 21 mei 1950. — 1 ♀; 19 april 1951. — 1 ♀, 1 juv.



- Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♀, 7 juv.  
 Groeve de Kleine Dolekamer (III-54), 21 mei 1950. — 1 ♀.  
 Groeve de Grote Dolekamer (III-53), 21 mei 1950. — 1 juv.  
 Groeven de Kleine en de Grote Dolekamer (III-54, 53), 11 januari 1951. — 2 ♂, 1 ♀, 2 juv.  
 Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 juv.  
 Riesenberggroeve (III-50), 15 september 1950. — 8 juv.  
 Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 2 juv.; 20 oktober 1950. — 2 ♂, 2 ♀, 1 juv.; 10 november 1951. — 1 ♂, 1 ♀, 2 juv.  
 Groeve de Hel (III-112), 20 september 1950. — 4 ♂, 6 ♀, 26 juv.; 8 mei 1951. — 1 ♂, 2 juv.  
 Hotsboomgroeve (III-111), 27 september 1951. — 7 ♂, 10 ♀, 23 juv.  
 Kleinberggroeve-zuid (III-110), 10 mei 1951. — 10 juv.  
 Kleinberggroeve-noord (III-109), 10 mei 1951. — 2 juv.; 25 september 1951. — 1 juv.  
 Lemmekenskoel (V-142), 12 januari 1951. — 1 ♂, 1 juv.; 11 december 1952. — 2 juv.  
 Heiberggroeve (V-119), 10 december 1952. — 1 ♀.  
 Canadasbergske (V-118), 11 januari 1951. — 6 ♂, 8 ♀, 4 juv.  
 Vallenberggroeve (V-57), 18 september 1950. — 3 juv.

*M. menardi* is bekend uit Europa, Afrika en Noord-Amerika. De soort wordt, volgens de literatuur, gevonden in holen van dassen en vossen, en in mijngangen en kelders; zij is bekend uit grotten in drie werelddelen, en is ook in België in grotten gevonden. De soort is in Nederland uitsluitend in ondergrondse kalksteengroeven gevonden, verspreid over drie kleine gebieden: de Oosthelling van de Sint Pietersberg (twee Nederlandse en, daarnaast, een complex Belgische groeven), een smalle strook die zich uitstrekt van de Schöne Grub tot ten Zuiden van Cadier en Keer (dertien groeven), en de omgeving van de Sibber Grubbe (vier groeven). Deze groeven zijn veelal klein, oud en bouwvallig, met een ingang in het bos. Het is niet onmogelijk dat de soort de groeven vanuit dassen- en vossenholen heeft gekoloniseerd.

#### **Meta mengei (Blackwall)**

- Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 1 ♂.  
 Lebensboschgroeve (III-115), 21 mei 1950. — 1 ♂.  
 Gewandgroeve 2 (V-121), 18 april 1951. — 1 ♂.

Deze Europese soort wordt in Nederland algemeen aangetroffen op en tussen bomen, struiken, lage planten, etc. Het voorkomen in ondergrondse groeven moet als toevallig worden beschouwd.

#### **Meta merianae (Scopoli)**

*Meta merianae*; Van der Hammen, 1950: 111.

- Kleine groeven aan de lindelaan en in het bos van kasteel Neercanne (I-29a), 19 mei 1950. — 2 ♂, 5 ♀, 3 juv.; 17 oktober 1950. — 4 ♂, 6 ♀.  
 Cannerberggroeve (I-30), 16-19 september 1949. — 1 juv.; 30 december 1949— 1 juv.; 22 april 1950.— 1 ♀, 7 juv.; 25 augustus 1950.— 1 ♀; 21 september 1950.— 1 ♀

- Abri Schöne Grub (III-115b), 15 september 1950. — 2 juv.  
 Steinberggroeve (III-116), 21 mei 1950. — 2 juv.  
 Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 juv.  
 Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 juv.  
 Groeve de Hel (III-112), 20 september 1950. — 6 ♀, 8 juv.; 8 mei 1951. — 1 ♀, 2 juv.  
 Keerderberggroeve-zuid (III-46), 7 april 1950. — 5 juv.  
 Keerderberggroeve-midden (III-47), 30 december 1949. — 3 juv.; 6-7 april 1950. — 1 ♂, 4 ♀, 11 juv.  
 Keerderberggroeve-noord (III-48), 7 april 1950. — 1 juv.; 13 september 1950. — 1 ♀, 4 juv.  
 Heerderberggroeve (III-45), 15 juli 1949. — 5 juv.; 30 december 1949. — 1 ♂, 2 ♀, 2 juv.  
 Nieuwe groeve St. Joseph (III-44), 7 april 1950. — 2 ♂, 6 ♀, 4 juv.  
 Groeve achter St. Joseph (III-166), 7 april 1950. — 1 ♀, 6 juv.  
 Scharnderberggroeve (III-105), 30 december 1949. — 2 ♀; 7 april 1950. — 4 ♂, 8 ♀, 5 juv.; 9 december 1952. — 4 ♂.  
 Kleinheidegroeve (IV-131), 12 november 1951. — 8 ♂, 12 ♀, 2 juv.  
 Koeberggroeve (IV-132), 12 november 1951. — 2 ♀.  
 Nevenkoeleboschgroeve (IV-35a), 10 januari 1951. — 3 ♂.  
 Gasthuisdelgroeve 3 (IV-37), 20 juli 1950. — 1 juv.  
 Bemelerboschgroeve 1 (IV-39a), 15 oktober 1952. — 1 ♂, 1 juv.  
 Sibbergroeve (V-55), 11 november 1951. — 3 ♂, 9 ♀, 3 juv.  
 Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 ♀.  
 Heiberggroeve (V-119), 11 januari 1951. — 2 juv.; 10 december 1952. — 1 ♂, 1 juv.  
 Vallenberggroeve (V-57), 28 december 1949. — 1 juv.; 18 september 1950. — 1 ♂, 2 ♀, 3 juv.  
 Gewandgroeve 2 (V-121), 18 april 1951. — 2 ♂, 2 ♀, 1 juv.  
 St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. — 5 ♀, 1 juv.  
 Scheuldergroeve 2 (V-61), 19 april 1951. — 1 ♀, 1 juv.  
 Valkenburggroeve (VI-68), 17 oktober 1952. — 2 juv.  
 Wilhelminagroeve (VI-146), 17 oktober 1952. — 1 ♀.  
 Hoorensberggroeve (VI-62), 17 oktober 1952. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Groeve het Paradijsbergske (VII-130), 13 november 1951. — 1 juv.  
 Groeve Heide (VII-129), 13 november 1951. — 1 ♂, 1 juv.  
 Koepelgroeve (VII-84), 9 november 1951. — 1 ♀, 1 juv.  
 Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-84, 87), 9 november 1951. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Geulhemergroeve (VII-87), 9 november 1951. — 1 ♂, 2 ♀.  
 Bonsdalgroeve (VII-89), 21 september 1950. — 7 ♂, 16 ♀, 13 juv.  
 Curfs groeve (VII-89c), 21 september 1950. — 4 ♂, 16 ♀, 25 juv.  
 Leeraarsgroeve (VII-91), 21 september 1950. — 2 juv.  
 Ravengroeve (VII-92), 27 december 1949. — 1 ♂; 21 september 1950. — 1 ♂, 4 ♀, 9 juv.; 9 november 1951. — 2 ♂, 5 ♀, 4 juv.  
 Kleine groeve oostelijk van de Ravengroeve (VII-92a), 21 september 1950. — 1 ♀.  
 Groeve Oly (VII-93), 21 september 1950. — 1 ♂, 2 juv.  
 Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 2 ♂, 3 ♀, 2 juv.  
 Ravensboschgroeve 2 (VIII-159), 11 november 1951. — 5 ♂, 5 ♀, 2 juv.  
 Ravensboschgroeve 3 (VIII-169), 11 november 1951. — 3 ♂, 1 ♀, 3 juv.  
 Oude mijngang bij Cottessen, 18 september 1950. — 5 ♂, 11 ♀, 5 juv.

*M. merianae* is bekend uit Europa, het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Noord-Amerika. De soort wordt gevonden op vochtige, veelal donkere plaatsen, niet alleen in kelders, grotten, mijngangen en kassen, maar ook aan rotswanden, en in de vegetatie dicht bij water. Zij is bekend uit vele grotten in verscheidene werelddelen, en is ook in Belgische grotten gevonden. In Zuid-

Limburg werd zij in 43 groeven en gangen verzameld; zij is daardoor één van de algemeenste spinnen van onze ondergrondse kalksteengroeven.

### **Meta segmentata** (Clerck)

*Meta segmentata*; Van der Hammen, 1950: 112.

Kleine groeve in het bos van kasteel Neercanne (I-29a), 19 juli 1950. — 2 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 juv.

Bonsdalgroeve (VII-89), 21 september 1950. — 1 ♀, 1 juv.

*M. segmentata* is een palaearktische soort die in ons land zeer algemeen voorkomt in bossen, tuinen e.d., en haar web maakt tussen bomen, struiken, lage planten, en aan huizen. De soort is in verscheidene Europese grotten gevonden, maar moet daar als een toevallige gast beschouwd worden; hetzelfde geldt voor de exemplaren die in drie Zuidlimburgse groeven werden aangehouden.

### **Pachygnatha clercki** Sundevall

*Pachygnatha clercki*; Van der Hammen, 1950: 111.

Cannerberggroeve (I-30), 21 april 1950. — 1 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 1 juv.

Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 2 ♂, 2 juv.

Mosterdberggroeve-noord (III-108a), 25 september 1951. — 1 juv.

Scharnderberggroeve (III-105), 7 april 1950. — 2 ♀.

Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 juv.

Fluwelengroeve (VI-63), 28 december 1949. — 1 ♂.

Deze palaearktische soort komt in Nederland algemeen voor tussen gras, kruiden e.d. Hoewel zij in zes Zuidlimburgse groeven verzameld werd, moet het voorkomen daar als toevallig worden beschouwd.

### **Pachygnatha degeeri** Sundevall

Boschberggroeve (I-28), 21 mei 1950. — 1 ♂.

Groeve de Keel (I-100), 11 mei 1951. — 1 juv.

*P. degeeri* is een palaearktische soort die in Nederland algemeen aangetroffen wordt tussen gras en kruiden. Het voorkomen in twee groeven moet als toevallig worden beschouwd, hoewel Heselhaus (1915: 273) de soort verzamelde in een molsnest bij Valkenburg.

**Araneus cornutus** (Clerck)

Cannerberggroeve (I-30), 20 maart 1950. — 1 juv.

Deze wijdverspreide soort wordt in Nederland algemeen aangetroffen op open terrein, tussen gras en in struiken, in de omgeving van water. Het enige exemplaar uit een Zuidlimburgse groeve moet als een toevallige gast beschouwd worden.

**Araeoncus humilis** (Blackwall)

Wijngaardsberggroeve (III-49), 20 oktober 1950. — 1 ♀.

Deze soort uit Midden- en Zuid-Europa en Noord-Afrika, wordt gevonden in mos, gras, strooisel, etc. De vondst in een groeve (niet ver van de ingang) heeft betrekking op een toevallige gast.

**Diplocephalus cristatus** (Blackwall)

*Diplocephalus cristatus*; Van der Hammen, 1950: 110.

Sint Pietersberg, Zuidelijk stelsel (II-19), 20 september 1949. — 1 ♂, 1 ♀.

Deze wijdverspreide soort wordt gevonden in mos, gras, strooisel, etc. Zij wordt vermeld uit enkele buitenlandse grotten (waaronder Belgische), maar werd slechts in één Zuidlimburgse groeve verzameld.

**Erigone dentipalpis** (Wider)

*Erigone dentipalpis*; Van der Hammen, 1950: 110.

Sint Pietersberg, Zuidelijk stelsel (II-19), 20 september 1949. — 1 ♂.

*E. dentipalpis* is een palaearktische soort die in Nederland algemeen voorkomt. Zij wordt zelden in grotten aangetroffen, en is slechts in één Zuidlimburgse groeve verzameld.

**Micrargus herbigradus** (Blackwall)

Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♂.

Deze Europese soort wordt gevonden in mos en strooisel, vooral in bossen, en is bekend uit enkele buitenlandse grotten (waaronder Belgische). Zij is slechts uit één Zuidlimburgse groeve bekend.

**Oedothorax apicatus** (Blackwall)

Cannerberggroeve (1-30), 30 december 1949.— 1 ♀  
Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 1 ♂.  
Sint Pietersberg, Zuidelijk stelsel (II-19), 20 september 1949. — 1 ♀.

*O. apicatus* is een Europese soort die gevonden wordt tussen gras, in ondergroei, etc. De exemplaren uit de drie Zuidlimburgse groeven moeten als toevallige gasten beschouwd worden.

**Thyreosthenius parasiticus** (Westring)

Sint Pietersberg, Wijngaardsgroeve (II-102), 17 september 1950. — 3 ♂, 9 ♀, 2 juv.  
Wijngaardsgroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 ♀.

Deze Europese soort wordt gevonden in kelders, mijnen, vogelnesten, etc. Er zijn slechts enkele vindplaatsen in Nederland bekend. *T. parasiticus* werd in twee Zuidlimburgse groeven aangetroffen.

**Troxochrus scabriculus** (Westring)

Wijngaardsgroeve (III-49), 20 oktober 1950. — 1 ♀.

Deze Europese soort wordt gevonden op droge plaatsen, en is slechts uit één Zuidlimburgse groeve bekend; *T. scabriculus* was in die groeve ongetwijfeld een toevallige gast.

**Bathyphantes nigrinus** (Westring)

Sint Pietersberg, Wijngaardsgroeve (II-102), 17 september 1950. — 1 ♀.  
Cluysberggroeve (IV-33), 20 juli 1950. — 1 ♀.  
Barakkengroeve (VII-83), 13 november 1951. — 1 ♀.

*B. nigrinus* is een soort uit Europa en Noord-Amerika, die o.a. gevonden wordt op lage planten. Zij is verzameld in drie Zuidlimburgse groeven.

**Centromerita bicolor** (Blackwall)

Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 1 ♀.

Deze Europese soort wordt gevonden in strooisel, mos, gras, etc., en is slechts in één Zuidlimburgse groeve aangetroffen.

**Centromerus prudens** (O. P.-Cambridge)

Cannerberggroeve (I-30), 25 augustus 1950. — 1 ♀, 1 juv.

Deze Westeuropese soort wordt gevonden in mos, gras, heide, etc. Zij is bekend uit verscheidene grotten (waaronder Belgische), en werd in één Zuidlimburgse groeve aangetroffen.

**Centromerus serratus** (O. P.-Cambridge)

Cannerberggroeve (I-30), 17 oktober 1950. — 1 ♀.

*C. serratus* komt voor in West-Europa, en leeft in strooisel, mos e.d. De soort is bekend uit een grot in Frankrijk, en werd in één Zuidlimburgse groeve (bij de ingang) aangetroffen.

**Diplostyla concolor** (Wider)

Kleine groeve in het bos van kasteel Neercanne (I-29a), 17 oktober 1950. — 1 ♀.  
Sint Pietersberg, gangen bij de westelijke ingang van de tunnel (II-1b), 25 mei 1950. — 1 ♂, 5 ♀.  
Keerderberggroeve-noord (III-48), 13 september 1950. — 1 ♂.

Deze soort uit Europa en Noord-Amerika wordt gevonden onder stenen en in ondergroei e.d. Zij werd in drie Zuidlimburgse groeven aangetroffen.

**Lepthyphantes flavipes** (Blackwall)

Boschberggroeve (I-28), 24 mei 1950. — 1 ♀.  
Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♀.

Deze soort uit West- en Midden-Europa wordt vooral gevonden in ondergroei e.d. Zij is bekend uit enkele Europese grotten, en werd in twee Zuidlimburgse groeven aangetroffen.

**Lepthyphantes leprosus** (Ohlert)

*Lepthyphantes leprosus*; Van der Hammen, 1950: 110-111.

Cannerberggroeve (I-30), 5-8 mei 1949. — 3 ♀, 4 juv.; 10-14 juli 1949. — 3 ♀, 2 juv.; 16-19 september 1949. — 7 ♂, 36 ♀, 7 juv.; 30 december 1949. — 6 ♀, 3 juv.; 20 maart 1950. — 4 ♀; 21-24 april 1950. — 3 ♂, 31 ♀, 13 juv.; 24 mei 1950. — 1 ♀; 12 september 1950. — 1 ♂; 7 mei 1951. — 2 ♀.  
Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27), 24 mei 1950. — 2 ♀.

- Sint Pietersberg, Wijngaardsgroeve (II-102), 22 mei 1950. — 1 ♂, 3 ♀; 17 september 1950. — 3 ♂, 5 ♀.
- Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 21 september 1949. — 3 ♀; 22 september 1950. — 2 ♀.
- Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 24 april 1950. — 6 ♀, 6 juv.; 12 september 1950. — 1 ♂, 5 ♀, 1 juv.
- Sint Pietersberg, kleine kelder Oosthelling (II-19b), 20 mei 1950. — 3 ♀, 1 juv.
- Sint Pietersberg, Douanegroeven (II-20), 22 april 1950. — 1 ♀.
- Varkensgatgroeve (III-52), 15 september 1950. — 1 ♂, 1 juv.
- Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 ♂, 6 ♀, 6 juv.; 10 november 1951. — 2 ♀.
- Keerderberggroeve-noord (III-48), 7 april 1950. — 1 juv.; 13 september 1950. — 1 ♀, 2 juv.
- Winkelberggroeve (IV-32), 20 juli 1950. — 1 ♀, 1 juv.
- Groeve naast de Cluysberg (IV-34), 20 juli 1950. — 1 ♀.
- Mettenberggroeve 2 (IV-40a), 19 september 1950. — 1 ♂, 4 ♀, 2 juv.
- Schoorberggroeve 2 (IV-126a), 19 september 1950. — 1 ♂, 1 ♀, 3 juv.
- Pinweggroeve (IV-125), 19 september 1950. — 2 ♂, 2 ♀, 1 juv.
- Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 2 ♂, 3 ♀, 1 juv.
- Plenkertgroeve (VI-76), 17 oktober 1952. — 1 ♂, 2 ♀, 1 juv.
- Koepelgroeve (VII-84), 9 november 1951. — 1 ♀.
- Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-84, 87), 9 november 1951. — 2 ♀.
- Geulhemergroeve (VII-87), 9 november 1951. — 1 ♀.
- Ravengroeve (VII-92), 21 september 1950. — 1 ♂, 1 ♀.
- Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), 11 november 1951. — 1 ♀.

Deze wijldverspreide soort wordt gevonden in huizen, schuren, kelders, kassen, gaten in muren, holle bomen, etc. Zij is in vele Europese (waaronder Belgische) grotten gevonden. *L. leprosus* werd in 21 Zuidlimburgse groeven aangetroffen, en behoort tot de algemene soorten van dit ondergrondse milieu.

### ***Lepthyphantes nebulosus* (Sundevall)**

*Lepthyphantes nebulosus*; Van der Hammen, 1950: 111.

- Sint Pietersberg, gangen bij de westelijke ingang van de tunnel (II-1b), 25 mei 1950. — 1 ♀.
- Sint Pietersberg, Noordelijk stelsel (II-2), 22 september 1949. — 1 ♀.

Deze wijldverspreide soort is in Nederland zeldzaam. Zij wordt gevonden in huizen, schuren, onderaardse gangen, etc. Zij is bekend uit enkele Europese grotten en werd in twee Zuidlimburgse groeven aangetroffen (beide in het Noordelijk deel van de Sint Pietersberg).

### ***Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge)**

*Lepthyphantes leprosus*; Van der Hammen, 1947: 480.

*Lepthyphantes pallidus*; Van der Hammen, 1950: 111.

- Groeve Theunissen 2 (I-162), 19 juli 1950. — 2 ♂, 7 ♀.
- Louwberggroeve (I-96), 19 juli 1950. — 3 ♂, 4 ♀, 3 juv.
- Cannerberggroeve (I-30), 23-25 april 1950. — 1 ♀, 2 juv.; 21 september 1950. — 2 ♀.

- Muizenberggroeve (I-99), 21 juli 1950. — 1 ♀.  
 Sint Pietersberg, gangen bij de westelijke ingang van de tunnel (II-1b), 25 mei 1950. — 8 ♂, 11 ♀, 2 juv.; 21 juli 1950. — 10 ♂, 33 ♀, 19 juv.  
 Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e), 22 mei 1950. — 2 ♀.  
 Sint Pietersberg, Noordelijk stelsel (II-2), 22 september 1949. — 6 ♂, 12 ♀, 19 juv.  
 Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8), 11 augustus 1946. — 1 ♂, 6 ♀, 1 juv.; 21 september 1949. — 5 ♂, 11 ♀, 1 juv.  
 Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♂, 1 ♀, 1 juv.  
 Wijngaardsberggroeve (III-49), 15 september 1950. — 1 ♀.  
 Kleinberggroeve-zuid (III-110), 10 mei 1951. — 1 ♀, 1 juv.; 25 september 1951. — 1 ♂, 2 ♀.  
 Nieuwe groeve St. Joseph (III-44), 7 april 1950. — 1 ♀.  
 Scharnderberggroeve (III-105), 30 december 1949. — 2 ♀; 10 januari 1951. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Kleinheidegroeve (IV-131), 12 november 1951. — 2 ♀.  
 Gasthuisdelgroeve 4 (IV-36), 20 juli 1950. — 1 ♀.  
 Mettenberggroeve 2 (IV-40a), 19 september 1950. — 2 ♀.  
 Schoorberggroeve 2 (IV-126a), 19 september 1950. — 2 ♀, 1 juv.  
 Groeve het Houbensbergske 1 (IV-151), 20 april 1951. — 2 ♀.  
 Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Groeve Aan de Heide (V-165), 18 september 1950. — 1 ♂, 1 juv.  
 Vallenberggroeve (V-57), 18 september 1951. — 1 ♂.  
 St. Jansboschgroeve (V-124), 12 november 1951. 1 ♀.  
 Valkenburgergroeve (VI-68), 17 oktober 1952. — 1 ♀, 1 juv.  
 Fluwelengroeve (VI-63), 28 december 1949. — 3 ♀.  
 Barakengroeve (VII-83), 13 november 1951. — 2 ♀.  
 Leeraarsgroeve (VII-91), 21 september 1950. — 1 ♂, 1 ♀.  
 Ravengroeve (VII-92), 21 september 1950. — 1 ♂.  
 Groeve Schenk (VII-163), 6-8 augustus 1946. — 1 ♂, 2 ♀, 10 juv.  
 Groeve Oly (VII-93), 21 september 1950. — 1 ♂, 3 ♀, 4 juv.  
 Ravensboschgroeve 3 (VIII-169), 11 november 1951. — 1 ♀.

*L. pallidus* komt voor in Europa en Noord-Afrika, en wordt gevonden tussen lage vegetatie, in mos, onder stenen, in kelders, etc. Zij is bekend uit vele grotten in Europa (ook in België) en Noord-Afrika. De soort werd gevonden in 30 Zuidlimburgse groeven, en is daar de algemeenste *Lepthyphantes* soort. Heselhaus (1913: 224) vond de soort in een molsnest bij Sittard.

### ***Lepthyphantes tenuis* (Blackwall)**

*Lepthyphantes tenuis*; Van der Hammen, 1950: 111.

- Cannerberggroeve (I-30), 16-19 september 1949. — 1 ♀; 24-25 april 1950. — 1 ♂, 1 juv.; 21 september 1950. — 1 ♂.  
 Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 1 ♀, 1 juv.  
 Groeve het Houbensbergske 1 (IV-151), 20 april 1951. — 1 ♂, 3 ♀, 2 juv.  
 Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 ♀, 1 juv.

Deze wijdverspreide soort komt algemeen voor in mos en strooisel, etc. Zij is uit enkele Europese (waaronder Belgische) grotten bekend, en werd in vier Zuidlimburgse groeven verzameld.



**Lepthyphantes zimmermanni** Bertkau

Groeve de Hel (III-112), 20 oktober 1950. — 1 ♀.

*L. zimmermanni* komt voor in West- en Midden-Europa, en wordt vooral gevonden in mos en strooisel in bossen. De soort wordt uit verscheidene Europese (waaronder Belgische) grotten vermeld, en werd in één Zuidlimburgse groeve verzameld.

**Nerienne clathrata** (Sundevall)

Groeve het Nullelökske (V-140), 11 november 1951. — 1 ♂.

Deze wijdverspreide soort komt in Nederland algemeen voor op lage planten. Het exemplaar uit een Zuidlimburgse groeve moet als een toevallige gast worden beschouwd, hoewel Heselhaus (1915: 273) de soort ook verzamelde in een molsnest bij Valkenburg.

**Nerienne peltata** (Wider)

Gewandgroeve 2 (V-121), 18 april 1951. — 1 ♂.

*N. peltata* is een wijdverspreide soort die gevonden wordt op lage planten e.d. Het exemplaar uit een Zuidlimburgse groeve moet als een toevallige gast worden beschouwd.

**Porrhomma egeria** Simon

Muizenberggroeve (I-99), 21 juli 1950. — 1 ♀, 1 juv.  
Savelsberggroeve (III-114), 27 september 1951. — 1 ♀.

*P. egeria* komt voor in Europa, en wordt gevonden onder stenen, in kelders, mijngangen, huizen, etc. De soort is bekend uit verscheidene Europese grotten, waaronder Belgische, en werd in twee Zuidlimburgse groeven aangetroffen. Heselhaus (1915: 273) vermeldt de soort uit een molsnest bij Valkenburg.

**Stemonyphantes lineatus** (Linnaeus)

*Stemonyphantes lineatus*; Van der Hammen, 1950: 111.

Sint Pietersberg, Noordelijk stelsel (II-2), 22 september 1949. — 1 ♂.  
Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13), 22 september 1950. — 2 juv.

Deze wijdverspreide soort komt voor onder stenen, in lage vegetatie, etc.;

zij werd in twee Zuidlimburgse groeven verzameld. Heselhaus (1915; 273) vermeldt de soort uit een molsnest bij Valkenburg.

#### OVERZICHT VAN DE GROEVEN EN HUN ARACHNIDEN FAUNA

In het volgende overzicht worden nummer en naam van de groeven gevolgd door een korte karakteristiek en door de verzameldata. Daarna volgt een lijst van de in de betreffende groeve verzamelde spinachtigen. De juiste plaats van de ingangen is opgegeven in de militaire coördinaten die op de rand van de topografische kaarten 1 : 25000 zijn vermeld (volgens Van Wijngaarden, 1962, met enkele correcties); deze worden gevolgd door de coördinaten volgens het Universal Transverse Mercator grid, zoals die worden gebruikt door de European Invertebrate Survey (voor laatstgenoemde gegevens ben ik veel dank verschuldigd aan drs. J. van Tol).

Tijdens ons onderzoek werden ook een aantal groeven bezocht waarin blijkbaar geen spinachtigen werden verzameld (er is daarvan geen materiaal in onze collectie aanwezig). Dit betreft de volgende groeven: Driesberggroeve (I-155), Groeve de Schark (II-26), Mettenberggroeve 1 (IV-40), Mettenberggroeve 3 (IV-41), Mettenberggroeve 4 (IV-42), Schoorberggroeve 1 (IV-126), Flesscheberggroeve (V-143), Gewandgroeve 1 (V-120) en Wolfsdriesgroeve (VII-81). Enkele groeven zijn ook onderzocht op andere data dan in dit overzicht aangegeven; op die data werden echter geen spinachtigen verzameld.

#### I. Louwberg

Volgens de gegevens van ons onderzoek is de Cannerberggroeve (I-30) van alle Zuidlimburgse groeven het rijkst aan spinachtigen; de groeve vormt bovendien een zeer rijke vindplaats van *Tegenaria pagana* C. L. Koch, een spin die in Nederland zeldzaam is.

I-162. Groeve Theunissen 2, gem. Maastricht (174.75 - 316.17; FS 8735), middelgrote groeve, ingang thans onder vuilstort bedolven. Onderzocht op 19 juli 1950 (1 soort).

*Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (9 ex.).

I-96. Louwberggroeve, gem. Maastricht (174.60 - 315.55; FS 8734), betrekkelijk kleine groeve, ingang aan een holle weg. Onderzocht op 19 juli 1950 (1 soort).

*Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (10 ex.).

I-28. Boschberggroeve, gem. Maastricht (174.57 - 314.90, 174.60 - 314.57; FS 8733), grote groeve, ingangen in het Cannerbosch. Onderzocht op 21 en 24 mei 1950 (4 soorten).

*Achaearanea tepidariorum* (C. L. Koch) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (31 ex.); *Pachygnatha degeeri* Sundevall (1 ex.); *Lepthyphantes flavipes* (Blackwall) (1 ex.).

I-29a. Kleine groeven aan de lindelaan en in het bos van kasteel Neercanne, gem. Maastricht (FS 8733). Niet vermeld door Van Wijngaarden. Onderzocht op 19 mei 1950, 19 juli 1950 en 17 oktober 1950 (6 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (2 ex.); *Amaurobius similis* (Blackwall) (4 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (33 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (20 ex.); *Meta segmentata* (Clerck) (2 ex.); *Diplostyla concolor* (Wider) (1 ex.).

I-30. Cannerberggroeve, gem. Maastricht (174.70 - 314.33, 174.6/7 - 314.23; FS 8733) en gedeeltelijk in België gelegen, grote groeve met diverse ingangen, ten dele als opslagplaats gebruikt. Regelmatig onderzocht in de periode 1949-1952 (23 soorten).

*Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (2 ex.); *Chthonius (Chthonius) ischnocheles* (Hermann) (1 ex.); *Neobisium (Neobisium) carcinoides* (Hermann) (1 ex.); *Amaurobius ferox* (Walckenaer) (8 ex.); *Amaurobius similis* (Blackwall) (2 ex.); *Clubiona terrestris* Westring (1 ex.); *Philodromus cespitum* (Walckenaer) (2 ex.); *Pardosa cf. amentata* (Clerck) (1 ex.); *Pisaura mirabilis* (Clerck) (1 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (40 ex.); *Tegenaria ferruginea* (Panzer) (2 ex.); *Tegenaria pagana* C. L. Koch (243 ex.); *Steatoda bipunctata* (Linnaeus) (13 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (115 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (12 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (1 ex.); *Araneus cornutus* Clerck (1 ex.); *Oedothorax apicatus* (Blackwall) (1 ex.); *Centromerus prudens* (O. P.-Cambridge) (1 ex.); *Centromerus serratus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (126 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (5 ex.); *Lepthyphantes tenuis* (Blackwall) (4 ex.).

I-30a. Kelder kasteel Neercanne, gem. Maastricht (174.75 - 314.30; FS 8733), kleine kelder met pomp. Onderzocht op 22 september 1949 (2 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (5 ex.).

I-99. Muizenberggroeve, gem. Maastricht (174.45 - 314.20; FS 8733) en gedeeltelijk in België gelegen, ingang in holle weg, champignonkwekerij. Gedeelte achter de instorting onderzocht op 21 juli 1950 (3 soorten).

*Philodromus cf. aureolus* (Clerck) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.); *Porrhomma egeria* Simon (2 ex.).

I-100. Groeve de Keel, gem. Maastricht (173.73 - 314.47; FS 8633, FS 8733) en gedeeltelijk in België gelegen, grote groeve met o.a. champignonkwekerij. Onderzocht op 11 mei 1951 (7 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (8 ex.); *Xysticus kochi* Thorell (1 ex.); *Pardosa amentata* (Clerck) (4 ex.); *Trochosa terricola* Thorell (1 ex.); *Tegenaria atrica* C. L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Pachygnatha degeeri* Sundevall (1 ex.).

I-157. Grootberggroeve, Kanne, België (FS 8832). Onderzocht op 15 september 1950 (1 soort).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (31 ex.).

## II. Sint Pietersberg

In de gangenstelsels van de Sint Pietersberg komen enkele zeldzame spinensoorten voor, nl. *Cicurina cicur* (Fabricius), *Lepthyphantes nebulosus* (Sundevall), *Tegenaria agrestis* (Walckenaer) en *Meta menardi* (Latreille); laatstgenoemde soort werd alleen gevonden in enkele groeven in het bos op de Oosthelling.

II-1a. Champignonkwekerij bij Grande Entrée, gem. Maastricht (FS 8835), ingang in het Jekerdal. Niet afzonderlijk door Van Wijngaarden vermeld. Onderzocht op 22 mei 1950 (1 soort).

*Cicurina cicur* (Fabricius) (1 ex.).

II-1b. Gangen bij de westelijke ingang van de tunnel, gem. Maastricht (ca. FS 8835), ingang in het Jekerdal. Onderzocht op 25 mei 1950 en 21 juli 1950 (4 soorten).

*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Diplostyla concolor* (Wider) (6 ex.); *Lepthyphantes nebulosus* (Sundevall) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (83 ex.).

II-1c. Kleine kelder achter Mergelweg 73, gem. Maastricht (ca. FS 8835), ingang in het Jekerdal. Niet vermeld door Van Wijngaarden. Onderzocht op 10 januari 1951 (1 soort).

*Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.).

II-1d. Kleine kelder achter Mergelweg 79, gem. Maastricht (ca. FS 8835), ingang in het Jekerdal. Niet vermeld door Van Wijngaarden. Onderzocht op 10 januari 1951 (2 soorten).

*Amaurobius similis* (Blackwall) (3 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (2 ex.).

II-1e. Kelder en groeve achter Mergelweg 123, gem. Maastricht (ca. FS 8835), ingang in het Jekerdal. Niet genoemd door Van Wijngaarden. Onderzocht op 22 mei 1950 (6 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (4 ex.); *Theridion melanurum* (Hahn) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta menardi* (Blackwall) (1 ex.); *Centromerita bicolor* (Blackwall) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).

II-27. Groeve de Tombe, gem. Maastricht (175.4 - 315.15; FS 8834), zeer ondiepe groeve, ingang in het Jekerdal. Onderzocht op 17 augustus 1949, 17-19 september 1949 en 24 mei 1950 (9 soorten).

- Nemastoma lugubre* (Müller) (3 ex.); *Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (2 ex.); *Opilio saxatilis* C. L. Koch (3 ex.); *Homalenotus quadridentatus* (Cuvier) (1 ex.); *Leiobunum rotundum* (Latreille) (2 ex.); *Leiobunum blackwalli* Meade (1 ex.); *Oxyptila praticola* (C. L. Koch) (1 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (2 ex.).
- II-102. Wijngaardsgroeven, gem. Maastricht (175.53 - 314.30; FS 8833), ondiepe groeve, ingang in het Jekerdal. Onderzocht op 22 mei 1950 en 17 september 1950 (4 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (9 ex.); *Thyreosthenius parasiticus* (Westring) (14 ex.); *Bathypantes nigrinus* (Westring) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (12 ex.).
- II-2. Noordelijk stelsel (toeristisch gedeelte), gem. Maastricht (176.14 - 316.14; ca. FS 8934), grote groeve, ingang in het Maasdal. Onderzocht op 22 september 1949 (4 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (19 ex.); *Lepthyphantes nebulosus* (Sundevall) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (37 ex.); *Stemonyphantes lineatus* (Linnaeus) (1 ex.).
- II-8. Stelsel Zonneberg, gem. Maastricht (176.4 - 315.3; FS 8934), grote groeve, ingangen in het Maasdal. Onderzocht op 11 augustus 1946, 21 september 1949, 22 april 1950 en 22 september 1950 (12 soorten).  
*Opilio saxatilis* C. L. Koch (1 ex.); *Amaurobius similis* (Blackwall) (1 ex.); *Pholcus phalangioides* (Fuesslin) (1 ex.); *Tegenaria agrestis* (Walckenaer) (1 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.); *Tegenaria pagana* C. L. Koch (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (18 ex.); *Meta segmentata* (Clerck) (1 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (5 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (25 ex.).
- II-13a. Sint Pietersberg, groeve De Kluis, bij Slavante, gem. Maastricht (ca. FS 8933), rotswooning met kleine zijgroeve in de Maasdalhelling. Niet vermeld door Van Wijngaarden. Onderzocht op 20 mei 1950 (3 soorten).  
*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (2 ex.); *Tegenaria ferruginea* (Panzer) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.).
- II-13. Stelsel Slavante, gem. Maastricht (176.6 - 314.93; FS 8933), grote groeve, ingangen in het Maasdal. Onderzocht op 21 september 1949, 24 april 1950, 12 september 1950, 22 september 1950 en 20 oktober 1950 (12 soorten).  
*Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (1 ex.); *Opilio saxatilis* C. L. Koch (1 ex.); *Leiobunum rotundum* (Latreille) (1 ex.); *Pardosa* cf. *amentata* (Clerck) (3 ex.); *Cicurina cicur* (Fabricius) (1 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (4

- ex.); *Oedothorax apicatus* (Blackwall) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (19 ex.); *Lepthyphantes tenuis* (Blackwall) (2 ex.); *Stemonyphantes lineatus* (Linnaeus) (2 ex.).
- II-19. Zuidelijk stelsel, gem. Maastricht (ca. FS 8932), destijds een grote groeve met ingangen in het Maasdal. Onderzocht op 20 september 1949 (4 soorten).  
*Leiobunum rotundum* (Latreille) (1 ex.); *Diplocephalus cristatus* (Blackwall) (2 ex.); *Erigone dentipalpis* (Wider) (1 ex.); *Oedothorax apicatus* (Blackwall) (1 ex.).
- II-19b. Van der Hammengroeve<sup>1</sup> en kleine kelder Oosthelling, gem. Maastricht (176.5 - 314.0; FS 8932), ingangen in het bos. Onderzocht op 20 mei 1950, 12 september 1950, 19 oktober 1950, 9 januari 1951, 25 september 1951, 14 oktober 1952 (5 soorten).  
*Neobisium (Neobisium) carcinoides* (Hermann) (2 ex.); *Amaurobius ferox* (Walckenaer) (5 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (8 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (17 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (4 ex.).
- II-20. Douanegroeven, gem. Maastricht (FS 8932), kleine groeven met ingangen in het bos op de Oosthelling. Onderzocht op 22 april 1950 en 17 september 1950 (3 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (5 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (2 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (1 ex.).
- II-22. Groeven kasteel Caestert, België (FS 8932), drie groeven met ingangen in het Maasdal. Onderzocht op 25 augustus 1950 (3 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (11 ex.).

### III. Maasdal. Oostelijke dalwand

De groeven III-115b, 116, 115, 114, 54, 53, 52, 50, 49, 112, 111, 110, 109 zijn belangrijk door het voorkomen van *Meta menardi* (Latreille). In een aantal groeven werd *Tegenaria silvestris* L. Koch en/of *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) gevonden. De Savelsberggroeve (III-114) is rijk aan soorten.

- III-115b. Abri Schöne Grub, gem. Gronsveld (180.4 - 311.95; FS 9331), ondiepe groeve, ingang in Schöne Grub. Onderzocht op 14 september 1950 (2 soorten).

<sup>1</sup>) De naam van deze groeve is ontstaan omdat wij hier één van onze eerste exemplaren van *Meta menardi* (Latreille) verzamelden; hij was oorspronkelijk uitsluitend voor intern gebruik bestemd, maar geraakte door de publicaties van Van Wijngaarden (1962, 1967) in de openbaarheid.

- Meta menardi* (Latreille) (17 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).
- III-116. Steinberggroeve, gem. Gronsveld (180.12 - 312.25; FS 9331), ondiepe groeve, ingang in de Scheggelder Grub. Onderzocht op 25 april 1950 en 21 mei 1950 (3 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (2 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).
- III-115. Lebensboschgroeve, gem. Gronsveld (180.25 - 312.45(?); FS 9331), kleine groeven met ingangen in de Scheggelder Grub. Onderzocht op 21 mei 1950 en 19 april 1951 (4 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (3 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (3 ex.); *Meta mengei* (Blackwall) (1 ex.).
- III-114. Savelsberggroeve, gem. Gronsveld (180.05 - 312.95; FS 9332), ondiepe gang, ingang in het Savelsbosch. Onderzocht op 13 september 1950 en 27 september 1951 (13 soorten).  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (17 ex.); *Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (4 ex.); *Agroeca brunnea* (Blackwall) (1 ex.); *Pardosa cf. amantata* (Clerck) (3 ex.); *Trochosa terricola* Thorell (1 ex.); *Coelotes terrestris* (Wider) (2 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (11 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (8 ex.); *Micrargus herbigradus* (Blackwall) (1 ex.); *Lepthyphantes flavipes* (Blackwall) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (3 ex.); *Porrhomma egeria* Simon (1 ex.).
- III-54. Groeve de Kleine Dolekamer, gem. Gronsveld (180.0 - 313.25; FS 9332), kleine, zeer bouwvallige groeve, ingangen bij een plateau. Onderzocht op 21 mei 1950 en 23 augustus 1950 (2 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (23 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (1 ex.).
- III-53. Groeve de Grote Dolekamer, gem. Gronsveld (180.05 - 313.28; FS 9332), middelgrote groeve met drie ingangen. Onderzocht op 21 mei 1950 en 23 augustus 1950 (3 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (1 ex.).
- III-54, 53. Groeven de Kleine en de Grote Dolekamer, gem. Gronsveld. Bij het onderzoek op 11 januari 1951 werd het materiaal van beide groeven niet gescheiden gehouden (3 soorten).  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (8 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (21 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (5 ex.).
- III-113. Trichterberggroeve, gem. Gronsveld (180.25 - 313.3; FS 9332), kleine groeve, thans verdwenen. Onderzocht op 23 augustus 1950 (1 soort).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.).
- III-52. Varkensgatgroeve, gem. Gronsveld (180.25 - 313.95; FS 9333), kleine groeve, ingang in de Maasdalhelling. Onderzocht op 15 september 1950 (7 soorten).

- Chthonius (Chthonius) ischnocheles* (Hermann) (1 ex.); *Pardosa cf. amentata* (Clerck) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (7 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (2 ex.).
- III-50. Riesenberggroeve, gem. Gronsveld (180.15 - 313.95; FS 9333), brede groeve met drie ingangen aan een bospad. Diverse malen onderzocht; materiaal verzameld op 15 september 1950 (1 soort)<sup>1</sup>.  
*Meta menardi* (Latreille) (8 ex.).
- III-49. Wijngaardsberggroeve, gem. Gronsveld (180.0 - 313.95; FS 9333), middelgrote groeve, ingang achter boswachterswoning. Onderzocht op 15 september 1950 en 20 oktober 1950 (12 soorten).  
*Leiobunum rotundum* (Latreille) (1 ex.); *Amaurobius ferox* (Walckenaer) (2 ex.); *Oxyptila praticola* (C. L. Koch) (1 ex.); *Pisaura mirabilis* (Clerck) (1 ex.); *Tegenaria ferruginea* (Panzer) (1 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (11 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.); *Araeoncus humilis* (Blackwall) (1 ex.); *Thyreosthenius parasiticus* (Westring) (1 ex.); *Troxochrus scabriculus* (Westring) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (15 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).
- III-112. Groeve de Hel, gem. Gronsveld (180.2 - 314.35, 180.20 - 314.30; FS 9333), middelgrote groeve, ingang aan het eind van een bospad. Onderzocht op 20 september 1950, 20 oktober 1950 en 8 mei 1951 (4 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (39 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (17 ex.); *Lepthyphantes zimmermanni* Bertkau (1 ex.).
- III-111. Hotsboomgroeve, gem. Cadier en Keer (180.20 - 314.63; FS 9333), kleine groeve met twee ingangen in het bos. Onderzocht op 27 september 1951 (3 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (4 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (40 ex.).
- III-110. Kleinberggroeve-zuid, gem. Cadier en Keer (180.27 - 314.80; FS 9333), kleine groeve met twee ingangen aan een bospad. Onderzocht op 10 mei 1951 en 25 september 1951 (4 soorten).  
*Pardosa cf. amentata* (Clerck) (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (10 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (5 ex.).
- III-109. Kleinberggroeve-noord, gem. Cadier en Keer (180.40 - 314.90; FS

<sup>1</sup>) Deze fraaie groeve, met een zeer schilderachtig instortingsgebied, die door ons bij herhaling werd onderzocht, heeft merkwaardigerwijze een zeer arme fauna. De etikettering van het daaronder vermelde materiaal („Riessenberg 5, 15 september 1950”) is onvolledig en kan niet met absolute zekerheid beschouwd worden als betrekking hebbende op deze groeve.



- 9334), kleine groeve met ingang aan bospad. Onderzocht op 10 mei 1951 en 25 september 1951 (2 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (3 ex.).
- III-108. Mosterdberggroeve-zuid, gem. Cadier en Keer (180.40 - 315.27; FS 9334), korte gang, ingang in steile helling. Onderzocht op 25 september 1951 (3 soorten).  
*Tegenaria atrica* C. L. Koch (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (6 ex.).
- III-108a. Mosterdberggroeve-noord, gem. Cadier en Keer (180.40 - 315.28; FS 9334), kleine groeve, ingang dicht bij die van III-108. Onderzocht op 25 september 1951 (3 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (1 ex.).
- III-46. Keerderberggroeve-zuid, gem. Cadier en Keer (180.30 - 315.70; FS 9334), kleine groeve, ingang aan de Holstraat. Onderzocht op 7 april 1950 (5 soorten).  
*Amaurobius similis* (Blackwall) (1 ex.); *Tegenaria atrica* C. L. Koch (1 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (12 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (5 ex.).
- III-47. Keerderberggroeve-midden, gem. Cadier en Keer (180.30 - 315.75; FS 9334), grote groeve met ingangen aan de Holstraat. Onderzocht op 30 december 1949, 6-7 april 1950 en 13 september 1950 (4 soorten).  
*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (14 ex.); *Amaurobius similis* (Blackwall) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (13 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (19 ex.).
- III-48. Keerderberggroeve-noord, gem. Cadier en Keer (180.30 - 315.80; FS 9334), kleine groeve, ingang bij de Holstraat. Onderzocht op 7 april 1950 en 13 september 1950 (6 soorten).  
*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (3 ex.); *Trochosa terricola* Thorell (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (14 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (6 ex.); *Diplostyla concolor* (Wider) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (4 ex.).
- III-45. Heerderberggroeve, gem. Cadier en Keer (180.37 - 316.25; FS 9335), middelgrote groeve met drie ingangen bij het Voogdijgesticht St. Joseph. Onderzocht op 15 juli 1949 en 30 december 1949 (3 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (10 ex.).
- III-44. Nieuwe groeve St. Joseph, gem. Cadier en Keer (180.50 - 316.25; FS 9335), middelgrote groeve, ingang achter de schuur van een boerderij. Onderzocht op 7 april 1950 (3 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (12 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).

III-66. Groeve achter St. Joseph, gem. Cadier en Keer (180.53 - 316.33; FS 9335), grotendeels ingestorte groeve met enkele ingangen achter een boerderij. Onderzocht op 7 april 1950 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (3 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (7 ex.).

III-105. Scharnderberggroeve, gem. Cadier en Keer (180.55 - 316.37; FS 9335), grote groeve, ingang achter een boerderij. Onderzocht op 30 december 1949, 7 april 1950, 10 januari 1951 en 9 december 1952 (7 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (1 ex.); *Tegenaria pagana* C. L. Koch (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (5 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (23 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (2 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (4 ex.).

#### IV. Droogdal Bemelen en omgeving

De groeven in dit gebied zijn over het algemeen arm aan soorten en individuen. Tot de zeldzame, hier soms voorkomende, soorten behoren *Tegenaria silvestris* L. Koch en *Cicurina cicur* (Fabricius).

IV-31. Strooberggroeve, gem. Bemelen (181.5 - 317.9; FS 9437), enkele hoge koepelgewelven met grote ingangen. Onderzocht op 24 augustus 1950 (2 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (3 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (19 ex.).

IV-32. Winkelberggroeve, gem. Bemelen (181.85 - 317.93; FS 9437), enkele kort gangen met grote ingangen. Onderzocht op 20 juli 1950 en 24 augustus 1950 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (47 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (2 ex.).

IV-33. Cluysberggroeve, gem. Bemelen (181.92 - 317.95; FS 9537), middelgrote groeve met twee ingangen. Onderzocht op 20 juli 1950 en 24 augustus 1950 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (13 ex.); *Bathyphantes nigrinus* (Westring) (1 ex.).

IV-34. Groeve naast de Cluysberg, gem. Bemelen (182.0 - 318.0; FS 9537), kleine gang met grote ingang. Onderzocht op 20 juli 1950 (1 soort).

*Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (1 ex.).

IV-131. Kleinheidegroeve, gem. Berg en Terblijt (183.35 - 318.7; FS 9637), groeve inmiddels verdwenen. Onderzocht op 12 november 1951 (3 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (7 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (22 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).

- IV-132. Koeberggroeve, gem. Berg en Terblijt (183.6 - 318.6; FS 9637), kleine groeve met één ingang. Onderzocht op 12 november 1951 (1 soort).  
*Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).
- IV-35. Nevenkoeleboschgroeve, gem. Bemelen (182.2 - 318.0; FS 9537), korte gang met kleine ingang. Onderzocht op 10 januari 1951 (1 soort).  
*Meta merianae* (Scopoli) (3 ex.).
- IV-36. Gasthuisdelgroeve 4, gem. Bemelen (182.2 - 317.85; FS 9536), kleine groeve met ingang aan voetpad. Onderzocht op 20 juli 1950 (3 soorten).  
*Trochosa terricola* Thorell (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).
- IV-37. Gasthuisdelgroeve 3, gem. Bemelen (182.25 - 317.85; FS 9537), tamelijk kleine, complexe groeve met enkele ingangen. Onderzocht op 20 juli 1950 (2 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (3 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.).
- IV-38. Gasthuisdelgroeve 2, gem. Bemelen (182.3 - 317.8; FS 9536), tamelijk kleine, zeer oude groeve, ingang bij weiland. Onderzocht op 10 mei 1951 (2 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (6 ex.).
- IV-117. Gasthuisdelgroeve 1, gem. Bemelen (182.35 - 317.75; FS 9536), kleine, oude groeve, ingang bij weiland. Onderzocht op 10 mei 1951 (1 soort).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (6 ex.).
- IV-39a. Bemelerboschgroeve 1, gem. Bemelen (181.9 - 317.57; FS 9536), rest van oude woongroeve, ingang in holle weg. Onderzocht op 15 oktober 1952 (2 soorten).  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).
- IV-39b. Bemelerboschgroeve 2, gem. Bemelen (181.75 - 317.45; FS 9436), kleine groeve, ingang destijds in het bos (thans dichtgestort). Onderzocht op 15 oktober 1952 (1 soort).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (19 ex.).
- IV-40a. Mettenberggroeve 2, gem. Bemelen (181.8 - 317.2; FS 9436), kleine groeve, ingang aan voetpad. Onderzocht op 19 september 1950 (3 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (75 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (7 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).
- IV-126a. Schoorberggroeve 2, gem. Margraten (182.47 - 316.76; FS 9535), middelgrote groeve met twee ingangen in weiland. Onderzocht op 19 september 1950 (4 soorten).  
*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (7 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (5 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (3 ex.).
- IV-125. Pinweggroeve, gem. Margraten (182.33 - 316.70; FS 9535), oude

groeve, ingang aan de weg (thans dichtgestort). Onderzocht op 19 september 1950 (2 soorten).

*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (5 ex.).

IV-151. Groeve het Houbensbergske 1, gem. Wijlre (184.50 - 316.30; FS 9735), middelgrote, oude groeve, ingang in oude boomgaard. Onderzocht op 20 april 1951 (3 soorten).

*Cicurina cicur* (Fabricius) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.); *Lepthyphantes tenuis* (Blackwall) (6 ex.).

#### V. Geuldal, linker dalwand en omgeving (oostelijk deel)

De groeven V-142, 119, 118, 57 zijn belangrijk door het voorkomen van *Meta menardi* (Latreille). Andere interessante soorten uit dit gebied zijn *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (in V-142, 57, 121, 124, 59, 61), en *Histopona torpida* (C. L. Koch) en *Tegenaria silvestris* L. Koch (beide in V-124, 61).

V-142. Lemmekenskoel, gem. Valkenburg-Houthem (186.25 - 317.8; FS 9937), middelgrote groeve, ingang in weiland ingestort, toegang soms via aardpijp. Onderzocht op 12 januari 1951 (ingestort ingangsgedeelte) en 11 december 1952 (groeve via aardpijp) (3 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (3 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (4 ex.).

V-55. Sibbergroeve, gem. Valkenburg-Houthem (186.20 - 317.50; FS 9936), zeer grote groeve met vier ingangen. Onderzocht op 11 en 12 november 1951 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (16 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (15 ex.).

V-140. Groeve het Nullelökske, gem. Valkenburg-Houthem (186.38 - 317.80; FS 9937), kleine groeve met één ingang. Onderzocht op 11 november 1951 (8 soorten).

*Homalenotus quadridentatus* (Cuvier) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (7 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (6 ex.); *Lepthyphantus pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.); *Lepthyphantes tenuis* (Blackwall) (2 ex.); *Neriene clathrata* (Sundevall) (1 ex.).

V-139. Groeve het Paulusbergske, gem. Valkenburg-Houthem (186.42 - 317.84; FS 9937), kleine groeve met één ingang (thans dichtgestort). Onderzocht op 12 januari 1951 (1 soort).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.).

V-56. Groeve het Kornelsbergske, gem. Valkenburg-Houthem (186.45 - 317.79(?); FS 9937), kleine, nauwe groeve in wand achter huis. Onderzocht

- op 12 januari 1951 (1 soort).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (5 ex.).
- V-165. Groeve Aan de Heide. gem. Valkenburg-Houthem (186.80 - 317.72: FS 9937). kleine groeve. ingang bij weiland. Onderzocht op 18 september 1950 (3 soorten).  
*Leiobunum blackwalli* Meade (1 ex.); *Pardosa* cf. *amentata* (Clerck) (3 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).
- V-119. Heiberggroeve. gem. Valkenburg-Houthem (186.75 - 317.80: FS 9937). één gang. lage ingang boven de weg in de dalwand. Onderzocht op 11 januari 1951 en 10 december 1952 (3 soorten).  
*Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (4 ex.).
- V-118. Canadasbergske. gem. Valkenburg-Houthem (186-70 - 317.90: FS 9937). kleine kamer met twee ingangen in het bos. Onderzocht op 11 januari 1951 (1 soort).  
*Meta menardi* (Latreille) (18 ex.).
- V-57. Vallenberggroeve. gem. Valkenburg-Houthem (186.60 - 318.05: FS 9937). zeer oude groeve (ten dele ingestort) met twee ingangen in het bos. Onderzocht op 28 december 1949 en 18 september 1950 (5 soorten).  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (3 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (3 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (7 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).
- V-121. Gewandgroeve 2. gem. Valkenburg-Houthem (186.74 - 318.45: FS 9937). kleine groeve met wijde ingang. Onderzocht op 18 april 1951 (5 soorten).  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (21 ex.); *Meta menardi* (Latreille) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (5 ex.); *Neriere peltata* (Wider) (1 ex.).
- V-124. St. Jansboschgroeve. gem. Valkenburg-Houthem (187.25 - 317.75: GS 0037). kleine, bouwvallige groeve (één enkele gang), met een ingang in het bosch. Onderzocht op 12 november 1951 (6 soorten).  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (9 ex.); *Histopona torpida* (C. L. Koch) (4 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (6 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (6 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).
- V-59. Scheuldergroeve 1. gem. Wijlre (186.95 - 315.9; GS 0035). kleine, zeer oude groeve met twee ingangen in de beboste dalwand. Onderzocht op 19 april 1951 (zie hieronder).
- V-59, 61. Scheuldergroeven 1 en 2. Het op 19 april 1951 in beide groeven verzamelde materiaal van ondergenoemde soort werd niet gescheiden gehouden.

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (8 ex.).

V-61. Scheuldergroeve 2. gem. Wijlre (187.0 - 316.0; GS 0035), kleine groeve met ingang aan de bosrand. Onderzocht op 19 april 1951 (4 soorten).

*Histopona torpida* (C. L. Koch) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (4 ex.);

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).

#### VI. Geuldal, linker dalwand (middendeel)

In dit gebied zijn slechts twee zeldzame soorten aangetroffen, t.w. *Cicurina cicur* (Fabricius) en *Tegenaria silvestris* L. Koch.

VI-76. Plenkertgroeve, gem. Valkenburg-Houthem (186.0 - 319.45; FS 9938), middelgrote groeve met twee ingangen aan de weg. Onderzocht op 17 oktober 1952 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (29 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (4 ex.).

VI-68. Valkenburgergroeve („Gemeentegrot”), gem. Valkenburg-Houthem (186.13 - 319.28; FS 9938), zeer grote groeve met twee ingangen. Onderzocht op 28 december 1949 en 17 oktober 1952 (4 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (4 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).

VI-63. Fluwelengroeve, gem. Valkenburg-Houthem (186.20 - 319.15; FS 9938), middelgrote groeve met drie ingangen, onderzocht op 28 december 1949 (5 soorten).

*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (2 ex.); *Cicurina cicur* (Fabricius) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (3 ex.); *Pachygnatha clercki* Sundevall (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (3 ex.).

VI-146. Wilhelminagroeve, gem. Valkenburg-Houthem (186.55 - 318.90; FS 9938), middelgroot stelsel met grote ingang. Onderzocht op 17 oktober 1952 (5 soorten).

*Amaurobius similis* (Blackwall) (1 ex.); *Tegenaria ferruginea* (Panzer) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.).

VI-62. Hoorensberggroeve, gem. Valkenburg-Houthem (186.42 - 318.67; FS 9937), kleine groeve met ingang aan voetpad. Onderzocht op 17 oktober 1952 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).

## VII. Geuldal, linker dalwand (westelijk deel)

Bijzondere soorten, in dit gebied aangetroffen zijn: *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (in VII-129, 83, 163), *Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (in VII-91) en *Tegenaria silvestris* L. Koch (in VII-93).

VII-130. Groeve het Paradijsbergske 1, gem. Berg en Terblijt (183.75 - 319.7; FS 9638), zeer ondiepe groeve. Onderzocht op 13 november 1951 (1 soort).  
*Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.).

VII-129. Groeve Heide, gem. Berg en Terblijt (183.45 - 319.75; FS 9638), kleine groeve met één ingang. Onderzocht op 13 november 1951 (6 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (7 ex.); *Lophopilio palpinalis* (Herbst) (1 ex.); *Amaurobius ferox* (Walckenaer) (6 ex.); *Tegenaria domestica* (Clerck) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (23 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.).

VII-83. Barakkengroeve, gem. Berg en Terblijt (183.4 - 319.5; FS 9638), grote groeve met drie verdiepingen. Onderzocht op 13 november 1951 (4 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (5 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (20 ex.); *Bathyphantes nigrinus* (Westring) (1 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).

VII-84. Koepelgroeve, gem. Berg en Terblijt (183.2 - 319.85; FS 9638), grote koepel en enkele gangen, twee ingangen. Onderzocht op 9 november 1951 (3 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (1 ex.).

VII-87. Geulhemergroeve, gem. Berg en Terblijt (183.4 - 319.53; FS 9638), grote groeve met hoofdingang in holle weg. Onderzocht op 9 november 1951 (4 soorten).

*Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (15 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (3 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (1 ex.).

VII-84, 87. Koepelgroeve + Geulhemergroeve. De beide groeven stonden, in de tijd van ons onderzoek, nog met elkaar in verbinding. Een gedeelte van het op 9 november 1951 in beide groeven verzamelde materiaal is niet gescheiden gehouden (5 soorten).

*Amaurobius similis* (Blackwall) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (2 ex.).

VII-89. Bonsdalgroeve, gem. Berg en Terblijt (182.50 - 320.15; FS 9539), mid-

delgrote groeve, met ingang aan de weg. Onderzocht op 21 september 1950 (5 soorten).

*Trochosa terricola* Thorell (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L.Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (17 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (36 ex.); *Meta segmentata* (Clerck) (2 ex.).

VII-89c. Curfsgroeve, gem. Berg en Terblijt (182.50 - 320.15; FS 9539), garage en werkplaatsen in de kalksteenwand, incl. het achterste gedeelte van de, thans verdwenen, groeve In de Dolekamer (VII-90), dat destijds nog via de Curfs groeve bereikbaar was. Onderzocht op 21 september 1950 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (78 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (45 ex.).

VII-91. Leeraarsgroeve, gem. Meerssen (182.0 - 320.33; FS 9539), in de tijd van ons onderzoek een middelgrote groeve, met grote ingang aan klein paadje. Onderzocht op 8 augustus 1946, 27 december 1949 en 21 september 1950 (5 soorten).

*Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (1 ex.); *Leiobunum rotundum* (Latreille) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (83 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (2 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (2 ex.).

VII-92. Ravengroeve, gem. Meerssen (181.95 - 320.33; FS 9439), middelgrote, bouwvallige groeve, met ingang in de beboste dalwand. Onderzocht op 27 september 1949, 21 september 1950 en 9 november 1951 (5 soorten).

*Pardosa cf. amentata* (Clerck) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (10 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (26 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (2 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).

VII-92a. Kleine groeve oostelijk van de Ravengroeve, gem. Meerssen (181.95 - 320.33; FS 9439), korte gang. Onderzocht op 21 september 1950 (2 soorten).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (1 ex.).

VII-163. Groeve Schenk, gem. Meerssen (181.55 - 320.50; FS 9439), grote groeve met ingang aan het eind van een diepe holle weg. Onderzocht op 6 augustus 1946 en 21 september 1950 (4 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (1 ex.); *Enoplognatha ovata* (Clerck) (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (4 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (13 ex.).

VII-93. Groeve Oly, gem. Meerssen (181.40 - 320.55; FS 9439), één gang. Onderzocht op 21 september 1950 (6 soorten).

*Trogulus tricarinatus* (Linnaeus) (1 ex.); *Neobisium (Neobisium) simile* (L. Koch) (1 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (3 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (8 ex.).



## VIII. Geuldal, rechter dalwand

De in dit gebied gelegen Ravensboschgroeve 1 (VIII-158) is interessant door de zeer grote aantallen *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) die daar worden aangetroffen.

VIII-158. Ravensboschgroeve 1, gem. Valkenburg-Houthem (185.25 - 320.93; FS 9840), kleine schuilkelder achter woning in het Ravensbosch. Onderzocht op 11 november 1951 (6 soorten).

*Nemastoma* cf. *bimaculatum* (Fabricius) (1 ex.); *Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (81 ex.); *Tegenaria silvestris* L. Koch (2 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (11 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (7 ex.); *Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (1 ex.).

VIII-159. Ravensboschgroeve 2, gem. Valkenburg-Houthem (185.25 - 320.87; FS 9840), middelgrote, oude groeve (ten dele dichtgestort met huisvuil), met twee ingangen achter woning in het Ravensbosch. Onderzocht op 11 november 1951 (2 soorten).

*Anyphaena accentuata* (Walckenaer) (1 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (12 ex.).

VIII-169. Ravensboschgroeve 3, gem. Valkenburg-Houthem (185.25 - 320.80; ca. FS 9840), korte gang, ingang in het Ravensbosch. Onderzocht op 11 november 1951 (3 soorten).

*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (5 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (7 ex.); *Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (1 ex.).

## Aanhangsel

Ondergrondse vestingwerken van Maastricht, gem. Maastricht, uitgestrekt gangenstelsel. Onderzocht op 11 januari 1951 (3 soorten).

*Pholcus phalangioides* (Fuesslin) (4 ex.); *Tegenaria pagana* C. L. Koch (1 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (2 ex.).

Schuilkelder bij Mechelen, gem. Wittem (GS 0631). Onderzocht op 18 augustus 1949 (1 soort).

*Nesticus cellulanus* (Clerck) (6 ex.).

Oude mijngang bij Cottessen, gem. Vaals (GS 0727). Onderzocht op 18 september 1950 en 18 april 1951 (3 soorten).

*Tegenaria atrica* C. L. Koch (3 ex.); *Nesticus cellulanus* (Clerck) (36 ex.); *Meta merianae* (Scopoli) (21 ex.).

## FREQUENTIE VAN DE SOORTEN IN DE GROEVEN

In de volgende lijst zijn de soorten gerangschikt volgens afnemende frequentie. Achter iedere naam is, tussen haakjes, aangegeven het aantal groeven waarin de betreffende soort verzameld werd.

- Nesticus cellulanus* (Clerck) (75)  
*Meta merianae* (Scopoli) (43)  
*Lepthyphantes pallidus* (O. P.-Cambridge) (30)  
*Tegenaria silvestris* L. Koch (23)  
*Meta menardi* (Latreille) (21)  
*Lepthyphantes leprosus* (Ohlert) (21)  
*Amaurobius ferox* (Walckenaer) (16)  
*Paranemastoma quadripunctatum* (Perty) (13)  
*Amaurobius similis* (Blackwall) (8)  
*Pardosa* cf. *amentata* (Clerck) (8)  
*Tegenaria domestica* (Clerck) (8)  
*Pachygnatha clercki* Sundevall (7)  
*Mitostoma chrysomelas* (Hermann) (5)  
*Leiobunum rotundum* (Latreille) (5)  
*Tröchosa terricola* Thorell (5)  
*Cicurina cicur* (Fabricius) (4)  
*Tegenaria atrica* C. L. Koch (4)  
*Tegenaria ferruginea* (Panzer) (4)  
*Tegenaria pagana* C. L. Koch (4)  
*Lepthyphantes tenuis* (Blackwall) (4)  
*Opilio saxatilis* C. L. Koch (3)  
*Meta mengei* (Blackwall) (3)  
*Meta segmentata* (Clerck) (3)  
*Oedothorax apicatus* (Blackwall) (3)  
*Bathyphantes nigrinus* (Westring) (3)  
*Diplostyla concolor* (Wider) (3)  
*Homalenotus quadridentatus* (Cuvier) (2)  
*Leiobunum blackwalli* Meade (2)  
*Chthonius* (*Chthonius*) *ischnocheles* (Hermann) (2)  
*Neobisium* (*Neobisium*) *carcinoides* (Hermann) (2)  
*Pholcus phalangioides* (Fuesslin) (2)  
*Oxyptila praticola* (C. L. Koch) (2)  
*Pisaura mirabilis* (Clerck) (2)  
*Histoipona torpida* (C. L. Koch) (2)

*Pachygnatha degeeri* Sundevall (2)  
*Thyreosthenius parasiticus* (Westring) (2)  
*Lepthyphantes flavipes* (Blackwall) (2)  
*Lepthyphantes nebulosus* (Sundevall) (2)  
*Porrhomma egeria* Simon (2)  
*Stemonyphantes lineatus* (Linnaeus) (2)  
*Nemastoma* cf. *bimaculatum* (Fabricius) (1)  
*Nemastoma lugubre* (Müller) (1)  
*Trogulus tricarinatus* (Linnaeus) (1)  
*Lophopilio palpinalis* (Herbst) (1)  
*Neobisium* (*Neobisium*) *simile* (L. Koch) (1)  
*Agroeca brunnea* (Blackwall) (1)  
*Clubiona terrestris* Westring (1)  
*Anyphaena accentuata* (Walckenaer) (1)  
*Philodromus* cf. *aureolus* (Clerck) (1)  
*Philodromus cespitum* (Walckenaer) (1)  
*Xysticus kochi* Thorell (1)  
*Coelotes terrestris* (Wider) (1)  
*Tegenaria agrestis* (Walckenaer) (1)  
*Achaearanea tepidariorum* (C. L. Koch) (1)  
*Enoplognatha ovata* (Clerck) (1)  
*Steatoda bipunctata* (Linnaeus) (1)  
*Theridion melanurum* Hahn (1)  
*Araneus cornutus* Clerck (1)  
*Araeoncus humilis* (Blackwall) (1)  
*Diplocephalus cristatus* (Blackwall) (1)  
*Erigone dentipalpis* (Wider) (1)  
*Micrargus herbigradus* (Blackwall) (1)  
*Troxochrus scabriculus* (Westring) (1)  
*Centromerita bicolor* (Blackwall) (1)  
*Centromerus prudens* (O. P.-Cambridge) (1)  
*Centromerus serratus* (O. P.-Cambridge) (1)  
*Lepthyphantes zimmermanni* Bertkau (1)  
*Neriene clathrata* (Sundevall) (1)  
*Neriene peltata* (Wider) (1)

#### DE SOORTENRIJKDOM VAN DE VERSCHILLENDE GROEVEN

De groeven kunnen, naar afnemende soortenrijkdom, gerangschikt worden

in het volgende overzicht.

Groeve met 23 soorten: Cannerberggroeve (I-30).

Groeve met 13 soorten: Savelsberggroeve (III-114).

Groeven met 12 soorten: Sint Pietersberg, stelsel Zonneberg (II-8); Sint Pietersberg, stelsel Slavante (II-13); Wijngaardsberggroeve (III-49).

Groeve met 9 soorten: Sint Pietersberg, groeve de Tombe (II-27).

Groeve met 8 soorten: groeve het Nullelökske (V-140).

Groeven met 7 soorten: groeve de Keel (I-100); Varkensgatgroeve (III-52); Scharnderberggroeve (III-105).

Groeven met 6 soorten: kleine groeven aan de lindelaan en in het bos van kasteel Neercanne (I-29a); Sint Pietersberg, kelder en groeve achter Mergelweg 123 (II-1e); Keerderberggroeve-noord (III-48); St. Jansboschgroeve (V-124); groeve Heide (VII-129); groeve Oly (VII-93); Ravensboschgroeve 1 (VIII-158).

Groeven met 5 soorten: Sint Pietersberg, Van der Hammengroeve en kleine kelder Oosthelling (II-19b); Keerderberggroeve-zuid (III-46); Vallengroeve (V-57); Gewandgroeve 2 (V-121); Fluwelengroeve (VI-63); Wilhelminagroeve (VI-146); Koepelgroeve + Geulhemergroeve (VII-84, 87); Bonsdal-groeve (VII-89); Leeraarsgroeve (VII-91); Ravengroeve (VII-92).

Groeven met 4 soorten: Boschberggroeve (I-28); Sint Pietersberg, gangen bij de westelijke ingang van de tunnel (II-1b); Sint Pietersberg, Wijngaardsgroeve (II-102); Sint Pietersberg, Noordelijk stelsel (II-2); Sint Pietersberg, Zuidelijk stelsel (II-19); Lebensboschgroeve (III-115); groeven de Kleine + de Grote Dolekamer (III-54, 53); groeve de Hel (III-112); Kleinberggroeve-zuid (III-110); Keerderberggroeve-midden (III-47); Schoorberggroeve 2 (IV-126a); Scheuldergroeve 2 (V-61); Valkenburgergroeve (VI-68); Barakkengroeve (VII-83); Geulhemergroeve (VII-87); Groeve Schenk (VII-163).

Groeven met 3 soorten: Muizenberggroeve (I-99); Sint Pietersberg, groeve De Kluis (II-13a); Sint Pietersberg, Douanegroeven (II-20); Sint Pietersberg, groeven kasteel Caestert (II-22); Steinberggroeve (III-116); groeve de Grote Dolekamer (III-53); Hotsboomgroeve (III-111); Mosterdberggroeve-zuid (III-108); Mosterdberggroeve-noord (III-108a); Heerderberggroeve (III-45); Nieuwe groeve St. Joseph (III-44); Kleinheidegroeve (IV-131); Gasthuisdelgroeve 4 (IV-36); Mettenberggroeve 2 (IV-40a); groeve het Houbensbergske 1 (IV-151); Lemmekenskoel (V-142); groeve Aan de Heide (V-165); Heiberggroeve (V-119); Koepelgroeve (VII-84); Ravensboschgroeve 3 (VIII-169); ondergrondse vestingwerken van Maastricht; oude mijngang bij Cottessen.

Groeven met 2 soorten: kelder kasteel Neercanne (I-30a); Sint Pietersberg, kleine kelder achter Mergelweg 79 (II-1d); Abri Schöne Grub (III-115b); groeve de Kleine Dolekamer (III-54); Kleinberggroeve-noord (III-109); groe-

ve achter St. Joseph (III-166); Strooberggroeve (IV-31); Winkelberggroeve (IV-32); Cluysberggroeve (IV-33), Gasthuisdelgroeve 3 (IV-37); Gasthuisdelgroeve 2 (IV-38); Bemelerboschgroeve 1 (IV-39a); Pinweggroeve (IV-125); Sibbergroeve (V-55); Plenkertgroeve (VI-76); Hoorensberggroeve (VI-62); Curfsgroeve (VII-89c); kleine groeve oostelijk van de Ravengroeve (VII-92a); Ravensboschgroeve 2 (VIII-159).

Groeven met 1 soort: groeve Theunissen 2 (I-162); Louwberggroeve (I-96); Grootberggroeve (I-157); Sint Pietersberg, champignonkwekerij bij Grande Entrée (II-1a); Sint Pietersberg, kleine kelder achter Mergelweg 73 (II-1c); Trichterberggroeve (III-113); Riesenberggroeve (III-50); groeve naast de Cluysberg (IV-34); Koeberggroeve (IV-132); Nevenkoeleboschgroeve (IV-35a); Gasthuisdelgroeve 1 (IV-117); Bemelerboschgroeve 2 (IV-39b); groeve het Paulusbergske (V-139); groeve het Kornelsbergske (V-56); Canadasbergske (V-118); Scheuldergroeve 1 (V-59); groeve het Paradijsbergske 1 (VII-130); schuilkelder bij Mechelen.

#### DE ARACHNOLOGISCHE WAARDE VAN DE GROEVEN

Samenvattend kan men, op grond van een rijke fauna of het voorkomen van zeldzame soorten, de volgende groeven vermelden als zijnde van bijzonder arachnologisch belang: Cannerberggroeve (I-30), Muizenberggroeve (I-99), groeven van de Sint Pietersberg (II-1a, 1b, 2, 8, 13, 19b, 20), Abri Schöne Grub (III-115b), Steinberggroeve (III-116), Lebensboschgroeve (III-115), Savelsberggroeve (III-114), groeve de Kleine Dolekamer (III-54), groeve de Grote Dolekamer (III-53), Varkensgatgroeve (III-51), Riesenberggroeve (III-49), groeve de Hel (III-112), Hotsboomgroeve (III-111), Kleinberggroeve-zuid (III-110), Kleinberggroeve-noord (III-109), Mosterdberggroeve-zuid (III-108), Mosterdberggroeve-noord (III-108a), Heerderberggroeve (III-45), Scharnderberggroeve (III-105), Kleinheidegroeve (IV-131), Gasthuisdelgroeve 2 (IV-38), Bemelerboschgroeve 1 (IV-39a), Schoorberggroeve 2 (IV-126a), Pinweggroeve (IV-125) groeve het Houbensbergske 1 (IV-151), Lemmekenskoel (V-142), Heiberggroeve (V-119), Canadasbergske (V-118), Vallenberggroeve (V-57), Gewandgroeve 2 (V-121), St. Jansboschgroeve (V-124), Scheuldergroeve 1 (V-59), Scheuldergroeve 2 (V-61), Fluwelengroeve (VI-63), Wilhelminagroeve (VI-146), groeve Heide (VII-129), Barakkengroeve (VII-83), Geulhemergroeve (VII-87), Bonsdalgroeve (VII-89), groeve Schenk (VII-163), groeve Oly (VII-93), Ravensboschgroeve 1 (VIII-158), Ravensboschgroeve 3 (VIII-169).

## ANALYSE VAN DE ARACHNOFAUNA VAN DE GROEVEN

De belangrijkste vertegenwoordigers van de spinachtigen van de Zuidlimburgse groeven behoren tot een beperkt aantal systematische eenheden, nl., wat de hooiwagens betreft, de familie Nemastomatidae (genera *Paranemastoma* en *Mitostoma*) en, wat de spinnen betreft, het genus *Amaurobius*, de familie Agelenidae (genera *Cicurina*, *Histopona* en *Tegenaria*), de familie Nesticidae (genus *Nesticus*), het genus *Meta* en de familie Linyphiidae (genera *Lepthyphantes* en *Porrhomma*). Voor een deel betreft het soorten die ook in huizen, kelders, schuren e.d. voorkomen. Voor een ander deel betreft het echter soorten die voorkomen in de directe omgeving van de ingangen van de groeven (de fauna van de diepere lagen van de bodem, bijvoorbeeld). Van *Meta menardi* Latreille is bekend dat de soort ook wel in dassen- en vossenholen leeft; dit zou, voor Nederland, het oorspronkelijke habitat van de soort geweest kunnen zijn. Sommige soorten schijnen, onder natuurlijke omstandigheden, te leven in het spletensysteem van de bodem (soorten van het genus *Porrhomma*; *P. egeria* Simon werd, in Nederland, ook in een molsnest verzameld). De karakteristieke spinachtigen van de Zuidlimburgse groeven hebben dit milieu dus op verschillende wijze gekoloniseerd: enerzijds aangevoerd met allerlei materialen (vele groeven zijn als opslagplaats of als kwekerij gebruikt), anderzijds binnengedrongen vanuit de omgevende bodem (ook van onder stenen) en vanuit hopen en spleten in de omgeving.

## LITERATUUR

- BELS, L., 1952. Fifteen years of bat banding in The Netherlands. — Publ. Natuurhist. Gen. Limburg, 5: 1-99, fig. 1-43.
- BRISTOWE W. S., 1939. The comity of spiders, I. — The Ray Society, 126: 228 p., 15 fig., 19 pl.
- HAMMEN, L. VAN DER, 1947. Opiliones en Araneae uit Zuidlimburgse grotten. — Tijdschr. Ent., 88: 477-481, fig. 1-2.
- , 1950. The Arachnida of the artificial caves in Southern Limburg (Netherlands). — Natuurhist. Maandbl., 39: 108-113.
- , 1969. Bijdrage tot de kennis van de Nederlandse bastaardschorpioenen (Arachnida, Pseudoscorpionida). — Zool. Bijdr. Leiden, 11: 15-24.
- HELSDINGEN, P. J. VAN, 1980. Novus catalogus araneorum hucusque in Hollandia inventarum. — Leiden: 145 p.
- HESELHAUS S. J., FR., 1913. Über Arthropoden in Maulwurfsnestern. — Tijdschr. Ent., 56: 195-237.
- , 1915. Weitere Beiträge zur Kenntnis der Nidicolen. — Tijdschr. Ent., 58: 251-274.
- JEKEL, C. A. W., 1978. Duizend- en miljoenpoten (Chilopoda en Diplopoda) uit Zuid Limburg IV (Slot). — Natuurhist. Maandbl., 67: 66-68.
- LOCKET, G. H. & A. F. MILLIDGE, 1951. British spiders, 1. — The Ray Society, 135: x + 310 p., front., 142 fig.
- & —, 1953. British spiders, 2. — The Ray Society, 137: viii + 449 p., 254 fig.

- LOCKET, G. H., A. F. MILLIDGE & P. MERRETT, 1974. British spiders, 3. — The Ray Society, 149: x + 315 p., 75 fig., 612 krt.
- MARTENS, J., 1978. Spinnentiere, Arachnida. Weberknechte, Opiliones. — Tierw. Deutschl., 64: 464 p., 815 fig.
- SPOEK, G. L., 1963. The Opiliona (Arachnida) of The Netherlands. — Zool. Verh. Leiden, 63: 1-70, fig. 1-13.
- WIJNGAARDEN, A. VAN, 1962. Rapport over de ondergrondse mergelgroeven e.a. in Zuid Limburg. — Gestencild rapport RIVON: 231 p.
- , 1967. Ons krijtland Zuid-Limburg III. De ondergrondse kalkgroeven in Zuid-Limburg. — Wetensch. Meded. K.N.N.V., 71: 1-28. [Een tweede uitgave van deze mededeling, met aanvullingen en verbeteringen op een los inlegvel, verscheen in 1970. Een derde, ongewijzigde, oplage verscheen in 1976.]
- WOLF, B., 1934-1937. Animalium cavernarum catalogus, 1-3. — 's-Gravenhage, vol. 1: xxiv + 108 p.; vol. 2: 616 p.; vol. 3: 918 p.